

The collage features numerous covers of the magazine 'Politeknik' in various languages and editions. Key elements include:

- Top Left:** 'Tipik Alman - Göçmenlerin Alman Toplumuna hakkında bilmesi gerekenler' with a map of Germany.
- Center-Left:** '30 Mart Yerel Seçimleri' with a map of Turkey.
- Center:** 'SEMPOZYUM 2014' and 'SEMPOZYUM 2014' covers.
- Center-Right:** 'Tipik Alman' cover with the subtitle 'Göçmenlerin Alman Toplumuna Hakkında Bilmesi Gerekenler'.
- Right Side:** 'ERWERTUNG DES MENSCHENRECHTS AUF BILDUNG - 2018' symposium cover, 'DRAFTING COMMITTEE 1948', and 'DEPREMDEKİ KALAN İZLER'.
- Bottom Left:** 'The Long Way to the Independence a View on Historical Experiences'.
- Bottom Center:** 'El Largo Camino Hacia la Independencia una visión de las experiencias América Latina' and 'O longo caminho para a independéncia um vislumbre de experiências históricas em América Latina'.
- Bottom Right:** 'JULIAN ASSANGE' cover with a portrait.
- Central Overlay:** A large white graphic with red text: '10 yıl! 11 NİSAN 2014-2024'.
- Other Text:** 'Extension of Human Rights to Education', '10. Dezember 1948', '70. Anniversary of the Universal', and 'Türkiyeli Göçmenlerin Göç Alan Ülkelerde Eğitim Durumu ve Toplumsal Koşulları'.

PETER RÖDLER

Politeknik'in 10 yılı: İnsan hakkı olarak eğitim hakkı için 10 yıllık çalışma

Politeknik projesinin 10 yıldır devam ettiğine inanmak zor. En başından beri bu proje tkonu bakımından geniş, çokkültürlü-uluslararası ve çokdilliydi. Bu açıdan proje, özellikle Avrupa'da açıkça milliyetçi ve savaşçı sonuçları olan neoliberal kapitalizmin bölünme ve parçalanma belirtilerine karşı bir karşı hareket gerçekleştirdi. Bu açıdan Avrupa'daki Politeknik projesi, farklı kültürlerin barışçıl bir şekilde bir araya gelmesine önemli bir katkıdır.

Politeknik kendisini hiçbir zaman Avrupa ülkeleriyle sınırlamamış ve kendi konumlanışını— özellikle eğitim-öğretim konusunda – her zaman bir insan hakkı, yani dünya çapında geçerli bir hak olarak görmüştür. Bununla birlikte, eğitim-öğretimle sınırlama da çok dar kalmıştır, çünkü eğitim-öğretim sadece bu çeşitliliğin ,hoşgörüsü' ve ,kabulü' ile sağlanamaz, ancak eğitim de eğitimliler gibi kaynaklara – en azından temel kaynaklara – ihtiyaç duyar ki, dünyadaki mevcut varlıkların dağılımı bunu reddetmektedir.

Böylesine adil bir dağılımın organize edilmesi için özerk, tarafsız, küresel örgütlere ihtiyaç vardır. Ancak, ABD ve NATO ile olan bağları nedeniyle ne New York'taki BM ne de Lahey'deki İnsan Hakları Mahkemesi şu anda bunu garanti edemez. Dolayısıyla, Politeknik'in hedeflerinin mantıklı bir sonucu olarak, bu tarafsızlığı göstermek ve bu hareketin bir parçası olarak kurumsal olarak sabitlemek için, bu

kurumların Güney ülkeleriyle - şu anda özellikle Güney Afrika - bağlantılı olarak Güney ülkelerine taşınması lehine oy kullanmaktadır.

Açıkçası, burada 10 yıldır son derece küçük bir personel tabanı ve düzenli çokdilli bültenler de dahil olmak üzere kapsamlı özel kaynakların kullanımıyla yürütülen devasa bir program söz konusudur. İnsanlar Politeknik'in kurucularına, çalışanlarına ve onların yardımcılarına gerçekten çok şey borçlu.

TEŞEKKÜRLER

PROF. HAVVA ENGİN

Politeknik'in onuncu yıldönümünü kutluyor ve dergi olarak daha uzun yıllar eğitim-öğretim tartışmalarını zenginleştirmeye devam etmesini diliyorum.

Çok sayıda küresel krizin ve son derece dinamik - siyasal ve sosyal - dönüşüm süreçlerinin yaşandığı bir dönemde, anaakımın dışına çıkarak, „dengesizliklere“ ve bariz insan hakları ihlallerine işaret eden, sıkça rahatsız edici konu ve söylemleri ele aldığı için Politeknik gibi seslere ihtiyaç duyuluyor. Yazarlara ve akademisyenlere bu tür konularda duyulabilir bir ses vermek Politeknik'in en büyük gücü ve ayırt edici özelliğidir.

YANAN ŞEHİR SOLİNGEN VE TÜRKLERİN BİTMİYEN SESSİZLİĞİ

İÇİNDEKİLER**1.-3. Sayfa**

Politeknik 10 Yaşında

- Peter Rödler
- Prof. Havva Engin
- Osman Çutsay
- Ömer Yaprakçıran

2. Sayfa

Yanan Şehir Solingen ve Türklerin
Bitmeyen Suskunluğu

4., 5. Sayfa

Prof. Dr. Armin Bernhard
Savaşa Uygun Olmamak –
Yeni bir Erdem

5. Sayfa

Dr. Wolfgang Bittner

BM Antlaşması Uyarınca bir Düşman Devlet
Olarak Almanya
İleriye dönük, düzenli koşulların yaratılmaması

6. Sayfa

Prof. Dr. Havva Engin

Göç Kökenli Öğrenciler için Okulda Eğitim-
Öğretim Adaletini Gerçekleştirmeye Yönelik
Fırsatlar ve Zorluklar

7. Sayfa

Prof. Dr. Rasigan Maharajh - Güney Afrika

Birleşmiş Milletler Örgütü hakkında Konuşma
Notları
Yeniden Konumlandırma Çalışması

8, 9. Sayfa

Hans von Sponeck

BM Reformlarının Zorunluluğu
New York'taki BM Genel Merkezinin taşın-
ması da bu kapsama giriyor mu?

10., 11. Sayfa

Prof. Dr. Eva Borst

“Bir Daha Asla ŞU ANDIR!” – Yanıltıcı bir
Parola

12., 13. Sayfa

Michael Winkler

Daha iyi bir gelecek umudu
(Politeknik 10 Yaşında)

13. Sayfa

HATAY-GAZZE KARDEŞ ŞEHİR -
BİR DÜŞÜNCE

14., 15. Sayfa

Michael Klundt

POLİTEKNİK'in 10 yılı:
Demokratik siyasi eğitime ve eleştirel
medyaya ihtiyaç var – özellikle savaş ve
kriz dönemlerinde
(Politeknik 10 Yaşında)

16. Sayfa

İNSAN HAKLARI PERSPEKTİFİNDEN

6 ŞUBAT DEPREMLERİ

TIKANMA NOKTASINDA BİR KONFERANS
Politeknik'in katkılarıyla

KÜNYE | IMPRESSUM**Politeknik**

Türkçe Gazete
Türkische Zeitung

Quartalsweise
Üç ayda bir
Unentgeltlich
Ücretsiz
ISSN 2198-8706

Herausgeber/
Yayımlayan Kurum:
Verein für Allseitige Bildung e.V.
(Çokyönlü Eğitim Derneği)

Visdp | Chefredakteur/
Genel Yayın Yönetmeni:
Zeynel Korkmaz

Postanschrift/Posta adresi:
Postfach 25 03 48
40092 Düsseldorf

Webseite/Internet adresi:
www.politeknik.de

Kontakt/ İletişim
info@politeknik.de

Druck/ Baskı:
Hürriyet A.Ş.
Zweigniederlassung Deutschland
An der Brücke 20-22
64546 Mörfelden Walldorf

Gestaltung/Grafik Tasarım
Atelier Grafik & Illustration

İNAT EKEN UMUT BİÇER: BİR AYDIN DİRENCİ OLARAK POLİTEKNİK

Kafasına koyduğunu yapan insanlar, eğer düşünce üreten ve taşıyan insanlardan iseler, başka bir türdür. Zeynel Korkmaz o türe giriyor. Yıllar önce Essen'de bir kafede ilk kez yüz yüze görüştüğümüzde, galiba o zamanlar benimle Cumhuriyet gazetesi üzerinden bağlantı kurmuştu, bizzat kendisinin sürekli bir yayın denemesi için ısrar etmiştim. "Niyetimiz var. Üzerinde çalışıyoruz, yapacağız," demişti.

Tek başına değil, bir ekip halinde çalışmayı önemseyen gençlerdendi, belli. Essen Üniversitesi Türkistik bölümünde öğrenciydi daha. O konuşmadan bir süre sonra 2008 yılında "Die Gaste"yi yayımlamaya başlamıştı. Bazı etkinlikler de yaptılar. Ancak o girişimdeki ekiple zaman içinde fikir ayrılığımıza düşünce, 2014'te PoliTeknik doğdu. Daha dar bir çalışma grubuyla ve 10 yıldır sürüyor bu inatın ürünü.

İnatın?

Öyle. Bir aydın inatı bu. Bu dünyaya öylece bırakılmış insanlardan olmadığını, bu dünyayı değiştirmek için her alanda, ama en önemlisi de entelektüel arenada mücadele verilmesi gerektiğini düşünenlerin inatı.

Gittikleri ve geldikleri yerlere, köklerinin bulunduğu kültürlerden, dillerden, düşünce dünyalarından mutlaka bir şeyler getiren, ama geldiği yerdeki zenginlikten de payına düşeni almayı bilen, aldıklarını kendi içinden çıktığı alana taşıyan, hep bunun için çaba gösteren insanlar bunlar. İnatları da, aydın inatı.

Yenilmeyi kabul etmeyenlerin inatı. Aydın, böyle de tanımlanabilir.

Zeynel Korkmaz, "Yenilgi, üstesinden en zor gelinen travmadır, yenilenlerin kendilerini tedavi etmesi ve yeniden mücadeleye arenasına çıkması çok zor oluyor, maalesef aşkın bir dünya için savaşanlara da çok zararları oluyor," düşüncesini taşıyan, yani girdiği kavgada en çok birlikte savaşacağı yol arkadaşı bulmakta güçlük çekeceğini başından itibaren bilen genç insanlardan...

PoliTeknik'i bu özelliklerden hareketle tanımlayabiliriz o halde.

"Vardık, varız, var olacağız! Bu topraklarda ve hatta tüm dünyada bizleri görmezden gelemeyeceksiniz!" diyenlerin, bunun için bir karınca gibi çalışanların işidir PoliTeknik. 10 yıl böyle bir çabayı sürdürmek her babayığının harcı değildir. Korkmaz'ın öncülüğünde ve birkaç kişinin sırtında yürüyen bir iş bu.

Bunu çok iyi biliyoruz.

PoliTeknik sadece 10 yıllık varlığıyla bile bir mesaj veriyor aslında.

Bu ülkede, Federal Almanya'da yani, Türkçeli milyonlarca insan yaşıyor. Sayılarının 3,5 milyona yaklaştığı tahmin ediliyor. Çeşitli haksızlıklarla karşı karşıyalar. Kültürel, dilsel, dinsel, cinsel haksızlıklar bunlar. Ancak PoliTeknik, bu insanların etnik, dinsel, kültürel vs. gerekçelerle değil, yani egemen sistemin işine gelecek bir ayrılıkçılıkla değil, tersine, birleştirici ve ortakça bir yaşam felsefesiyle kurgulanmış bulunuyor. Haklar mücadelesinin sınıfsal gerçeklik üzerinde yükseldiğini biliyor Korkmaz ve az sayıdaki yol arkadaşı. Dolayısıyla yeni taleplerde bulunurken, Almanca

üzerinden hem çoğunluk toplumu hem de göç arka planına sahip aydınlarla bir bağ kurmayı önemsiyor.

Sadece Türkçe ve Almanca mı?

Değil. Son yıllarda dünya ölçeğinde adımlar da attı PoliTeknik. İngilizce, Fransızca, İspanyolca da faaliyet alanında yer alıyor.

Normal şartlarda böyle 10 yılı aşmış bir uluslararası çabaya çok ilgi gösterilir. Türkiye ve Türkçeyi biliyoruz; göstermezler. Tamam, böyle ilgilerin desteğe dönüştüğü bir alan değil orası. Peki ya Avrupa dilleri? Almanca mesela? Almanca kültür dünyasının bu genç insanlara, inatlarına ve taleplerine özel bir ilgi gösterdiğine tanık olduk mu? Avrupa'yı demokrasi cenneti sayan ve satanları, umut vermeyen bir yanıt bekliyor. Yok öyle bir ilgi.

Yok da, duralım mı? Yerleşik sistemin taleplerine uyum sağlayarak sadaka mı dilenelim? Önlerinde bize önerdikleri taklaları mı atalım? PoliTeknik, hakların mücadeleye alınacağını bilen, bunun şimdilik aydın katındaki mücadelesini mevcut sisteme karşı yürütmeye kararlı insanların ürünü.

Dedik ya, normal şartlarda Zeynel Korkmaz ve az sayıdaki destekçi dostuna medya kapılarının açılması gerekirdi. Neleri amaçladığı sorulurdu, planları hakkında yeni bilgiler açıklaması istenirdi.

Yaprak kıvıldamıyor. "Demokrasi cenneti" Avrupa'da da, daha doğrusu Almanya Avrupası'nda da kimsenin umurunda değil bu aydınca girişim.

Buna rağmen adım adım ilerliyor bir inat.

Aydın ve aydınca tutum, böyle bir şey işte.

Neden mi?

İnat umudun değil, umut inatın türevi çünkü. Aydın, 21'inci yüzyılda da, en karanlık dönemlerde, en aldatıcı ortamlarda bile, kendisine bir görev biçen, bilgi üreten ve o bilgiyi mutlaka taşıyan insandır. Hayatı elleriyle ve beyniyle üreten milyarlarca emekçinin (yüzde 99) "dümene geçmesi için" çaba gösterir. İnat eden bilgi taşıyıcıları, er ya da geç bir sonuç alırlar. Bu, hemen olmayabilir.

PoliTeknik, mutlaka sonuç alacağından emin, ama aldatıcı ışıklara yüz vermeyen, şu sıralarda yoğun bir karanlığın içinden geçtiğimizi bilen, Türkçeden doğmuş ama çok dilli bir çabanın adı.

İyi ki var, iyi ki Zeynel Korkmaz ve az sayıdaki destekçi dostu var.

Aydın karanlığın içinden çıkar. Yenilgilerin çocuğudur, ama kendisine biçilen bütün kaderleri reddedilen bir inattır. Yalnız kalmaktan korkmayan, attığı tohumların mutlaka yeşereceğini bilen bir iyimserdir.

PoliTeknik içimize umut eken bir çaba oldu. Bu inat, daha da gelişerek yeni umutlar ekecektir. Bundan eminiz.

OSMAN ÇUTSAY

ÖMER YAPRAKIRAN İÇİN POLİTEKNİK'İN ANLAMI BÜYÜK "BU YOLA ÇOK ÖNCE GİRİLMELİYDİ"

Ben 51 yıldır bu ülkede yaşıyorum. İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nu bitirdikten sonra yüksek lisans yapmak üzere burslu olarak Kassel'a geldim ve o zamanlardan beri hep grafikerlik, yayıncılık, tasarımcılık yaptım. İllüstrasyon çalışmalarımı ve resimlerimi de bu faaliyetlerime dahil etmem gerekir.

Aslına bakılırsa, 1961'den bu yana adım adım kitleselleşen Türkiye kökenli emek göçü sürecinde PoliTeknik türü işlerin zaman yitirmeden ve fazlasıyla üretilmesi gerekirdi. Doğrusu, pek yapıldığı söylenemez. Kalıcı olduğumuza mı inanmıyorlardı, yoksa dil sorunu mu vardı? Artık tartışmak gereksiz. Yapılan bazı şeyler de kalıcı olmadı. Ancak "Buna da şükür," demek geliyor insanın içinden. Bunu PoliTeknik emeğine bakarak söylüyorum. Sonuçta PoliTeknik 10 yaşında. Zeynel Korkmaz ve çok az sayıdaki destekçisini kutlamak gerekiyor.

PoliTeknik logosu ve basılı gazete başından beri benim tasarımıyla sürüyor. Bu 10 yıl içinde, sayfa düzeni ve baskı hazırlıklarının yanı sıra, gazetede çok sayıda da illüstrasyonum da yer aldı. Hepsini severek ve itina göstererek yaptım. Yayın yönetmenimiz Zeynel Korkmaz ve az sayıdaki destekçisi, bence çok önemli bir iş çıkarıyorlardı, benim de bu yararlı işte bir katkı bulunsun istedim.

İz bırakmak önemli benim dünya görüşüme göre. Aydınca bir sorumluluk bu. Yani insan, hele de kendisini aydınlar katında görüyorsa, bulunduğu yerde mutlaka dağarcığını zenginleştirmeli, içine girdiği kültürden mutlaka bir şeyler almalı. Tamam, ama sadece o değil, geldiği yeri ve kültürü de zenginleştirmeli, kendisinden, birikimlerinden bir şeyler vermeli. Bir iz bırakmalı. Sanatta, bilimde, entelektüel

dünyada, hatta siyasette iz bırakmalı. Haklar talep edebilmeli.

Doğru bir iş, karşılığı olan bir iş duygusu yarattı bende PoliTeknik hep. Özellikle çok genç insanların bu işin başını çekmesi, ısrarla ve inatla bu aydınca müdahaleyi sürdürmesi, entelektüel bir çerçevede 3 milyonu çok geçmiş Türkiye kökenli bir nüfus için haklar talep etmeleri, bu taleplerin yerleşik sistemde karşılığının olmamasına aldırmamaları dikkatimi çekti. Hemen olmasa da mutlaka bir gün karşılığı olacak bir inat bu. Bizler buraya ağaç kovuğundan gelmedik. Aydınlanmacı bir cumhuriyetten geldik ve çocuklarımızı burada çağdaş birer birey olarak yetiştirdik. Onların Avrupa aydınlanmasına eklemlemeleri, eleştirmeleri ve bu coğrafyada tarihsel haklara sahip olduklarını, sanat, bilim, siyaset üzerinden hatırlatmaları çok önemli. PoliTeknik benim gözümde tam da böyle bir çaba... Onu böyle gördüm.

Bence önemli bir şey bu: Biz buradaydık, buradayız ve burada olacağız! Böyle seslenmek kolay, bunu düşünsel yapılarla desteklemek şart. Sadece ekonomik ihtiyaçlarımızı karşılamak için yaşamıyoruz ki... Yani bir kâr veya rant elde etmek için yaşamıyoruz aslında. Yaşamın anlamı oraları aşılıyor. Kültürün her alanında, düşünsel ağırlığımızla, sanatsal ürünlerimizle, siyasal alanda hak arama girişimlerimizle, taleplerimizle kendimizi göstermek zorundayız, eğer ciddiye alınmak istiyorsak. Türkçe büyük bir kültür ve bir katkı hazinesi Almanya için de...

Ben, PoliTeknik girişimini başından itibaren böyle gördüm: Bir katkı. Geleceğe atılmış bir tohum...

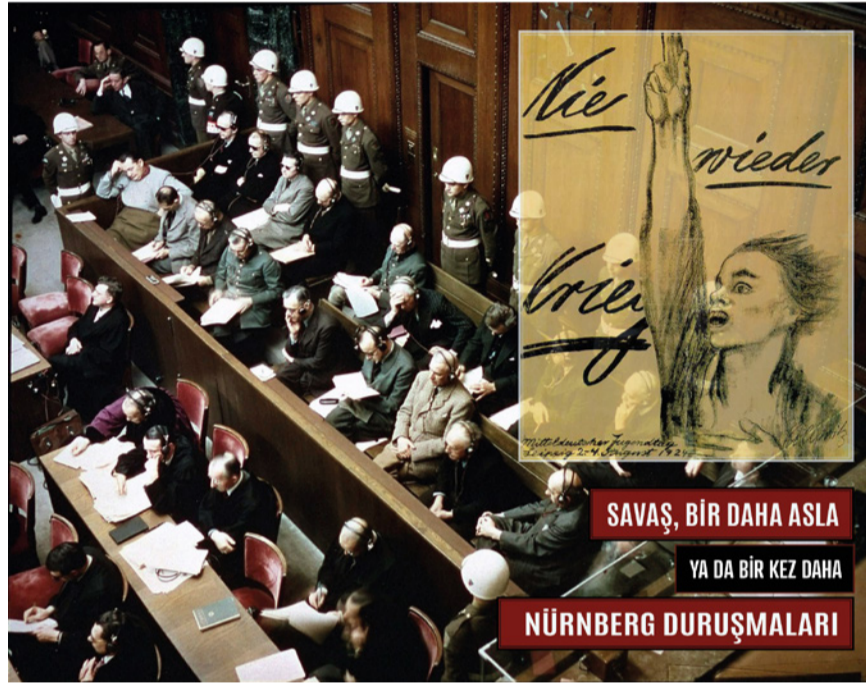
Prof. Dr. Armin Bernhard

Savaşa Uygun Olmamak - Yeni bir Erdem

Wolfgang Borchert bir gün bir sosyal demokrat savuna bakanının Almanya'nın savaşma becerisi geliştirilmesi için çağrıda bulunacağını duysaydı, galiba şaşkınlıktan donakalırdı. İkinci Dünya Savaşı'nın hemen akabinde, savaş deneyimleri yazarın o zamanlar iliklerine kadar işlemiştir. Savaşın duyulan iğrenti ve korku, ağır hasta yazarın düşüncelerine nüfuz eder ve bu düşünceler yazıya dökülür: "Dışarıda, kapının önünde" başlıklı dramı, şiir ve aforizmaları, 1940'lı yıllarda kaleme aldığı "manifesto" - bunlar, ki çoğu kez küçümseyici biçimde enkaz yazınına dahil edilmiştir, insanlığa karşı suç olan savaşa karşı acı bir çığlık içermekle kalmaz, aynı zamanda savaşı olanaklı kılan her çeşit tutumu engellemek ve aşmak için kuşku götürmez bir çağrıda bulunur.

"Miğferi çıkar, miğferi çıkar" der Borchert'in "Manifestomuz"da, "Biz kaybettik! [...] Bir daha asla bir ıslıkla hazır olmayacak ve bir bağırışla emredersin demeyeceğiz. İstedığımız zaman ağlayacak, sıçacak ve türkü söyleyeceğiz [...] Ve hiç bir general bize muharebeden önce Sen diye hitap etmeyecek. O korkunç muharebeden önce. Korkudan artık asla dişlerimizin arasında kum olmayacak (ne bozkırın ne Ukrayna'nın ne de Sirenayka ya da Normandiya'nın kumu - ne de kendi yurdumuzun acı, kötü kumunu!) Ve muharebeden önce bir daha asla beyinde ve bağırsaklarda o sıcak, müthiş his yaşanmayacak"¹.

Borchert'in çağrısı ile Alman Savunma Bakanı'nın yazarın içgörüsünün çok gerisinde kalan açıklaması arasındaki çelişki daha keskin olamazdı. "Savaşkanlığımızı arttırmalıyız. Savunma gücümüz arttırmalıyız. Ve bunun için federal orduyu ve toplumu düzenlemeliyiz", görünüşe bakılırsa faşizm ve savaş vahşetinin etkisi altında kalmadan bakanın Ekim 2023'te² sarfettiği sözler tam da bunlardı. Aslında Savunma Bakanı Pistorius, 2016 tarihli Federal Ordu Beyaz Kitabı'ndan sorumlu Federal Ordu Başmüfettişi Carsten Breuer'in Temmuz 2023'te talep ettiklerine kamuoyunun dikkatini çekmeyi sağlamıştı: Savaşkanlığın artırılması³. Başmüfettiş Aralık 2023'te daha açık ifadeler kullanıyor. Ne zaman savaşkanlığımızı arttıracığımız bize dışarıdan dayatılıyor. Ve benim için bunun anlamı: Mümkün olan en kısa zamanda savaşkanlığımızı arttırmalıyız⁴. General hedeflenen bu amaç için silahlanmanın yanı sıra taşıyıcı kolon öngörüyor: Sürekli alıntılanan toplumdaki zihniyet değişimi ve "personelin savaşa hazır olması". Toplamda amaç, zaten 2016 Beyaz Kitabı'nda güvenlik politikası stratejisinin merkezinde yer alan toplumun bir bütün olarak dayanıklılığını güçlendirmektir. Dış Politika Topluluğu Derneği bizi aydınlatmak üzere dayanıklılığı "bir toplumun bir çatışmayı kısıtlamaları ve kayıplarla sirtlanmaya hazır ve yetenekli olması" şeklinde tanımlıyor. Toplumsal dayanıklılık - zihinsel ve fiziki - ahlaki ve bir arada yaşamayı sürdürmek için vazgeçilmezdir. Altyapının güvence altına alınması (ulaşım, enerji,

dijital evren, sağlık), ama aynı zamanda çatışmayı göğüslemek için anlam ve yeteneğe olan inancın kamuoyu tarafından sergilenmesi de buna dahildir⁵. Bu militarist açıklamalar, Almanya'nın İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra haklı olarak geliştirdiği askeri itidal kültürünü nihayet yok etme stratejik hedefine yönelik bir dizi beyanın bir parçasıdır. Barış temettüsünün tükendiğinden, Almanya'nın artık barışın konfor alanından çıkması gerektiğinden, savunma gücünün artırılmasından söz ediliyor. Ordu ve toplum "modern" savaş yönetimini göğüslemek için daha dayanıklı olmalı. Halklar arasındaki "düşmansızlık" (Gauck) da son derece sorunlu olarak sınıflandırılıyor, çünkü sözde o yanlış bir şekilde güven artırıcı önlemlere dayanıyor, oysa genel güven-sizlik ve şüphenin gündemde olduğu belirtiliyor.

Bu militarist açıklamalarla yıllardır el ele yürüyen, her iki dünya savaşı ve faşizmden çıkan dersleri tersyüz eden bir tarih politikası var. Askeri itidal kültürünün yerine, özellikle Alman geçmişinde ideolojik gerekçesini bulan savunmacı bir zihniyet getirilmek isteniyor. Ne de olsa faşizmin işlediği suçlardan "Almanların gözlerini kapama hakkı çıkarsanamaz" diyor tarihçi Heinrich August Winkler 8. 5. 2015'te Federal Meclis'te⁶, İkinci Dünya Savaşı'nın son bulmasının 70. yıldönümünde; hayır, nazi geçmişinden Almanya'nın ordusunu, insan dostu motiflerle gerekçelendirilen, erdemli savaşlarda dünyanın dört bir yanına göndermesine dair ahlaki sorumluluk çıkarsanıyor. Toplumun bu askeri angajman gerekliliği görüşünü bloke edecek her şey bertaraf edilmek zorunda. Federal Almanya'nın Yugoslavya'ya karşı yürüttüğü savaş faşist deneyim ve İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra tarihsel bir ilk günah ifade ediyorduydu, o, ülkenin askerileştirilmesinde toplumun görüş

birliğini tesis etme yolunda yalnızca bir kesitti.

Nitekim 1945 tarihli Potsdam Antlaşması bu nedenle haklı gerekçelerle Almanya'nın askeriyeden istikrarlı biçimde arındırılmasını öngörmekteydi - yalnızca bir ordu bulundurması değil, ayrıca kendisine ait bir silah sanayi idame etmesinin yasaklanması da isteniyordu. Askerileştirme, silahlanma ve caydırıcılık politikasının baş belası olan ve *kahramanlık sonrası toplum*⁷ olarak adlandırılan şey, kesintisiz bir ideolojik ateş altına alınıyor. Eski Cumhurbaşkanı Gauck, henüz 2012'de Federal Ordu Komuta ve Kurmay Koleji'nde yaptığı konuşmada, hedonist düşüncesizliği ve kayıtsızlığıyla, varlığını, - dünyanın her yerinde - özgürlüğümüzü savunmak için hayatlarını tehlikeye atan "*üniformalı cesur vatandaşlar*" olan askerlerinin özverili eylemlerine borçlu olduğu gerçeğini bastırarak mutluluk bağımlısı toplumu⁸ mantıklı bir şekilde suçladı. Gauck'a göre onlar Almanya'yı arkadan hançerleyen vatansız kalfalardır, ama bu kez farklı olarak, Almanya'yı haklı, barışçıl emellerinden alıyarak, bir diğer ifadeyle onun dünya genelinde insan hakları ihlallerine karşı askeri gerekçelerle karşı koymasını engelleyerek bunu yapıyorlar. Gauck'a göre burada adı geçenler, yeni zamanların zorluklarını henüz kavrayamamış ve "Almanya'nın tarihsel suçunu", "dünyadan kopukluklarını ya da rahata düşkünlüklerini gizlemek için" suistimal eden insanlardır. Gauck 2014 Münih Güvenlik Konferansı'nda bu temel tümceleri "Almanya'nın Dünyadaki Rolü"⁹ başlığı altında tesadüfen formüle etmemiştir.

Siyasi jargonda sıklıkla suistimal edilen ve değersizleştirilen bir terim, Almanya'nın yeni küresel siyasi rol tanımında duygusal pazarlama için iyi hissettiren bir sözcük olarak kullanıldı: Olumlu anlam içeren sorumluluk

sözcüğü. Almanya nihayet sorumluluk üstleniyor, gelecekteki askeri zorlukları göğüslemek için yükümlülüklerin üstleniyor. Sorumluluk üstlenme sözcüğüyle ilişkilendirilen savaşlara olumlu bir anlam yüklemeye girişimi, salt savaş fenomeninin kirliliğini hafifletmekle kalmaz, ayrıca yumuşama ve barış siyaseti nedeniyle askeri "angajmanın" karşısında duran herkesi sorumsuzlukla suçlar. Tarihe atıfta bulunularak antimilitarizm, savaş karşıtı tutum ve barış için çabalamak sorumsuzluk olarak yaftalanır. Güven tesis eden önlemleri destekleyen ve Ukrayna'ya silah sevkiyatına karşı çıkan insanlar lümpen pasifistler¹⁰, komplo teorisyenleri ve Putinseverler olarak vatansız kalfalar türüne dahildir.

Bu mantığa göre savaşkanlığın artırılması ve zihniyet değişimi, dönüm noktasında, askeri itidal kültüründen nihai kopuşu ifade eder. Onlar askeri düşünüş ve silahlanma siyaseti düşüncesine muhalefet eden tutumların sistematik biçimde geriletilmesini hedefler. Yeni 'güvenlik' politikası stratejilerinin doğuracağı dayatma ve külfetler karşısında toplumun dayanıklılığını arttıran duruşların güçlendirilmesinin bu hedefle ele ele yürütülmesi istenmektedir. Savaş tecrübesi olan Joseph Fischer'in Almanya'da "yayılan" "temel pasifist tutumun" barışa zarar verdiği ve bu nedenle güvensizlikle karakterize edilen farklı bir tutumla değiştirilmesi gerektiği yönündeki son açıklaması, arzu edilen zihniyet değişimine uymaktadır¹¹.

Barış hareketinde ve barış çalışmalarında savaşa uygun olmama erdemi, savaşa uygun hale getirilmenin karşısına çıkarılmalıdır; zira savaşkanlığın artırılması ve bunun temelini oluşturan toplumsal dayanıklılık savaşa uygun hale getirilmekten başka bir anlama gelememektedir. Savaşkanlığın artırılması, bunun her düzlemde tarihsel uçuruma yol açacağı aslında özellikle Almanlar için çok açık olmalı. Ve Almanya'da bir kez daha sadece savaşmaktan değil, ayrıca zafer kazanılabileceğinden söz edilebiliyor, yabancı ülkelerin ekonomileri mahvedilmek isteniyorsa, ve zafer sözcüğü, kazanma isteği (Breuer), yeniden doğumlarını kutluyorsa, alarm zilleri artık herkesin kulağında yüksek sesle çalmaya başlamalı.

Kolaylıkla duyulabilen savaş naraları ve devasa silahlanma girişimleri karşısında, savaşkanlığın hedeflenen artırılmasıyla kalıcı olarak mücadele edilmesi için vakit çoktan geldi. Borchert'in koşulsuz buyruğu, caydırmanın, silahlanmanın ve düşman olmanın her biçimini reddetmeyi, kararlılıkla hayır demeyi belirtir. Özellikle savaş için uygun olmamak, özellikle, ve her ne kadar sadece, böylesi zamanlarda temel erdeme dönüşür. Savaşa uygunsuzluk, uygarlığı mümkün kılmak için gereklidir. Yalnızca savaşa uygun olmayanlar barışa yakın olabilir. Savaşa uygun olmamak yalnızca caydırıcılık ve ihtilafların şiddet yoluyla yürütülmesini öngören tutumların yokluğu durumunu ifade etmez.

Savaşa uygun olmamak sürekli zihinsel, ruhsal ve psikolojik silahsızlanma, insanları barışsızlık ve silahlanmanın gerekçelendirme kalıplarına karşı 'bağışıklı kılan' bir dayanıklılığın yaratılması anlamına gelir. Savaşa uygun olmamak salt edilgen bir özellik değildir, aksine sivil-askeri zihniyet değişimi ve savaştan kaçınma arzularının arkasında yatan çıkarların izini süren aktif bir zihinsel faaliyettir. Savaşa uygun olmama durumuna gelmek, insanları caydırıcılık ve silahlanma fantezilerine entegre etmeye çalışan anlatıları bir kenara itmek için çaba sarf etmek anlamına gelir. Savaşa uygun olmama durumuna gelmek, insanların kalplerine ve beyinlerine yuva yapmış ve çıkarlarını dayatmak için siyasetin suistimal ettiği düşman imgelerine karşı koymayı ifade eder. Savaşa uygun olmama durumuna gelmek demek, gündelik hayata ve gündelik dile çoktan nüfuz etmiş sözcük ve kavramların askerleştirilmesine direnmek demektir ayrıca. Savaşın gelişmesi - 2023 yılının en kötü sözcüğü aslında budur. O, uygar

bir dünyadan o kadar uzak ki, neredeyse insanın midesini bulandırır. ■

Armin Bernhard, 2003-2023 yılları arasında Duisburg-Essen Üniversitesi'nde Genel Eğitim Profesörü.
Son yayını:

Die inneren Besatzungsmächte. Fragmente einer Theorie der Knechtschaft, Weinheim u. München 2021

Dipnotlar:

- ¹ Borchert 1979, S. 308 f.
- ² Pistorius 2023 (<https://www.zeit.de/politik/deutschland/2023-10/pistorius-modernisierung-bundeswehr-kriegsgefahr-europa>)
- ³ NTV 2023: Mentalitätswandel nötig. Oberster Soldat: Bundeswehr muss wieder kriegstüchtig werden. (<https://www.n-tv.de/politik/Oberster-Soldat-Bundeswehr-muss-wieder-kriegstuechtig-werden-article24260720.html>); Zugriff: 16. 1. 2024
- ⁴ Nachgefragt (2023): "Wir müssen so schnell wie möglich kriegstüchtig werden." <https://www.bundeswehr.de/de/aktuelles/meldungen/generalinspekteur-zur-kriegstuechtigkeit-bundeswehr-5718502>; Zugriff: 16. 1. 2024
- ⁵ Christian Mölling/Torben Schütz (2023): Den nächsten Krieg verhindern. In: GFAP Policy Brief.

Heft 32, S. 1-10 (https://dgap.org/system/files/article_pdfs/DGAP%20Policy%20Brief%20Nr-32_November-2023_115_1.pdf); Zugriff: 16. 1. 2024

⁶ Heinrich August Winkler (2015) Rede vor dem Bundestag am 8. 5. 2015 (https://www.bundestag.de/webarchiv/textarchiv/2015/kw19_gedenkstunde_wkii_rede_winkler-373858); Zugriff: 16. 1. 2024

⁷ Münkler 2007

⁸ Gauck 2012

⁹ Gauck 2014

¹⁰ So Sascha Lobo in Spiegel-Netzwelt vom 20. 4. 2022. <https://www.augsburger-allgemeine.de/politik/interview-joschka-fischer-wir-koennen-nicht-einfach-nur-auf-das-gute-im-menschen-vertrauen-id69118266.html>

Kaynaklar:

- Borchert, Wolfgang** (1979): Das Gesamtwerk. Reinbek: Rowohlt
- Fischer, Joseph** (2024): Wir können nicht nur auf das Gute im Menschen vertrauen...". <https://www.augsburger-allgemeine.de/politik/interview-joschka-fischer-wir-koennen-nicht-einfach-nur-auf-das-gute-im-menschen-vertrauen-id69118266.html>; Zugriff: 18. 1. 2024
- Gauck, Joachim** (2012): Antrittsrede bei der Bundeswehr (<https://www.bundespraesident.de/SharedDocs/Reden/DE/Joachim-Gauck/Reden/2012/06/120612-Bundeswehr.html>); Zugriff: 16. 1. 2024
- Gauck, Joachim** (2014): Deutschlands Verantwortung in der Welt (<https://www.bundespraesident.de/SharedDocs/Reden/>)

DE/Joachim-Gauck/Reden/2014/01/140131-Muenchner-Sicherheitskonferenz.html; Zugriff: 16. 1. 2024

Mölling, Christian/Torben Schütz (2023): Den nächsten Krieg verhindern. In: GFAP Policy Brief. Heft 32, S. 1-10 (https://dgap.org/system/files/article_pdfs/DGAP%20Policy%20Brief%20Nr-32_November-2023_115_1.pdf); Zugriff: 16. 1. 2024

Münkler, Heribert (2007): Heroische und postheroische Gesellschaften. In: Merkur. Nr. 700. 2007 (<https://www.merkur-zeitschrift.de/herfried-muenkler-heroische-und-postheroische-gesellschaften/>); Zugriff: 16. 1. 2024

Nachgefragt (2023): "Wir müssen so schnell wie möglich kriegstüchtig werden." (<https://www.bundeswehr.de/de/aktuelles/meldungen/generalinspekteur-zur-kriegstuechtigkeit-bundeswehr-5718502>); Zugriff: 16. 1. 2024

Ntv 2023: Mentalitätswandel nötig. Oberster Soldat: Bundeswehr muss wieder kriegstüchtig werden. (<https://www.n-tv.de/politik/Oberster-Soldat-Bundeswehr-muss-wieder-kriegstuechtig-werden-article24260720.html>); Zugriff: 16. 1. 2024

Pistorius, Boris (2023): Wir müssen kriegstüchtig werden. (<https://www.zeit.de/politik/deutschland/2023-10/pistorius-modernisierung-bundeswehr-kriegsgefahr-europa>); Zugriff: 20. 1. 2024

Winkler, Heinrich August (2015) Rede vor dem Bundestag am 8. 5. 2015 (https://www.bundestag.de/webarchiv/textarchiv/2015/kw19_gedenkstunde_wkii_rede_winkler-373858); Zugriff: 16. 1. 2024

Dr. Wolfgang Bittner

BM Antlaşması Uyarınca bir Düşman Devlet Olarak Almanya İleriye dönük, düzenli koşulların yaratılamaması

İki dünya savaşının deneyimlerine dayanarak gelecekte barışa karşı tehditlerin engellenmesi için - Immanuel Kant'ın "Sonsuz Barışa Doğru" eserinden de esinlenerek - 1945'te 51 ülke, 24 Ekim 1945'te yürürlüğe giren Birleşmiş Milletler Antlaşması'nı kabul etti [1]. Federal Almanya Cumhuriyeti ve Demokratik Almanya Cumhuriyeti 1973'te antlaşmayı onayladı, 1990'dan itibaren birleşik Almanya Federal Almanya Cumhuriyeti olarak Birleşmiş Milletler'in bir üyesidir.

Antlaşmada "dünya barışının ve uluslararası güvenliğin korunması ve bu amaçla etkili kolektif eylemlerde bulunulması" için bir barış ilkesi getirmektedir. Uluslararası ihtilaflar ya da "barışı ortadan kaldıracak durumlar", "adaletin ve uluslararası hukukun ilkelere uygun olarak", barışçıl araçlarla aşılmalı ya da durdurulmak istenmiştir.

Düşman devlet olarak Almanya BM Antlaşması'nın İkinci Dünya Savaşı'nın ihtilafları için geçerli ve düşman devlet kuralı olarak adlandırılan 53. ve 107. maddelerine göre, Almanya'nın bir düşman devlet olduğu Alman kamuoyu tarafından pek bilinmiyor (Madde 77 güncel değil [2]). Düşman devlet kuralı, Almanya'nın yeniden saldırgan bir politika izlemesi durumunda, BM Güvenlik Konseyi'nin özel yetkilendirmesine gerek duyulmadan, gerektiğinde kendisine karşı askeri müdahaleleri de içeren zorlayıcı önlemler alınabileceğini ifade eder.

Antlaşma'nın 53. maddesi birinci fıkrasında şöyle yazıyor: "...Güvenlik Konseyi'nin izni olmaksızın bölgesel anlaşmalar uyarınca ya da bölgesel kuruluşlar tarafından hiçbir zorlama eylemine girişilmeyecektir; bu maddenin 2. fıkrasında verilen tanıma göre düşman devlet sayılan tüm devletlere karşı 107.

Madde uyarınca alınan ya da böyle bir devletin saldırı politikasına yeniden girişmesine karşı bölgesel anlaşmalar çerçevesinde yöneltilen önlemler, ilgili hükümetlerin isteği üzerine örgütün böyle bir devlet tarafından girişilecek yeni bir saldırıyı önleme görevini üstlenmesi mümkün oluncaya dek, bunun dışındadır" (https://unic.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/ankara_charter_turkish.pdf).

İkinci Paragrafa göre "düşman devlet" terimi, "İkinci Dünya Savaşı sırasında bu antlaşmayı imzalayan taraflardan birinin düşmanı olan" herhangi bir devlet anlamına gelmektedir.

Antlaşma'nın 107. maddesi şöyle diyor: "İşbu Antlaşma'nın hiçbir hükmü, Antlaşma'yı imzalayan herhangi bir devletin İkinci Dünya Savaşı sırasında düşmanı durumunda olan bir devlete karşı, bu konuda sorumluluk sahibi hükümetlerin sözkonusu savaşın sonucu olarak giriştiği ya da girişilmesini uygun bulduğu bir eylemi ne etkiler, ne engeller".

Bu bağlamda, 4. fıkrasında, uygulanması "etkilenmediği" belirtilen, 34. ve 35. maddelere değinen 52. madde önemli. 34. ve 35. maddeler, uluslararası anlaşmazlıklarda devreye girebilen Güvenlik Konseyi'yle ilgilidir. Ayrıca 11. ve 12. Maddelere de atıfta bulunulmakta. Bu maddeler ise Genel Kurul'un dünya barışını ve uluslararası güvenliği korumak için sahip olduğu yetkileri düzenler.

Yukarıda değinilen maddelerin belirttiği düşman devlet düzenlemesinin, Almanya'nın Birleşmiş Milletler üyeliği nedeniyle geçerliliğini yitirip yitirmediği ise tartışma konusu [3]. Ancak durum böyle olsaydı, bu hükümler uzun zaman önce iptal edilebilirdi. Aslında 1990

tarifli birleşme antlaşmasında (İki Artı Dört Antlaşması) Almanya'nın "tam egemenliği" kabul edildi, ancak antlaşma, örneğin asker konuşlandırma ve askeri işbirliği gibi ek antlaşmalarla yeniden göreceli hale geldi.

Ateşkes statüsünde

İki Artı Dört Antlaşması kısmen iddia edildiği gibi bir barış antlaşması olmadığından, Federal Almanya Cumhuriyeti, Alman İmparatorluğu ile özdeş bir uluslararası hukuk öznesi [4] olarak, devam eden bir ateşkes halindedir. Kayıtsız şartsız teslimiyeti kabul ettiren dönemin galip devletleri hala varlar, Federal Almanya Cumhuriyeti ABD'nin vesayeti altındadır ve her ne kadar üstü örtülse ve çoğu kişi bunu kabul etmek istemese de, Büyük Britanya ve Fransa'nın gizli gözetimine tabidir [5].

İçinde bulunduğumuz bu jeopolitik duruma dair gerçeklik göz önünde bulundurulduğunda, birçok şey daha da belirginleşir: Washington'un Alman hükümetinin alacağı kararlar üzerinde baskı kurmak için olağanüstü olanakları var, ki bunu sürekli görmek mümkün, Kuzey Akım boru hatlarının patlatılması, Ukrayna'ya sınırsız destek ve Rusya'ya karşı yıkıcı saldırganlık politikası buna örnektir.

BM Antlaşması'nın barış ilkesinin genel geçerlilik iddiasında olduğu, ancak son yıllarda, özellikle de uluslararası hukuku ihlal eden müdahale politikası nedeniyle insan hakları ve demokratik özgürlüklerin savunulması hakkını çoktan kaybetmiş olan ABD tarafından defalarca çiğnenildiği unutulmamalıdır.

Ne ABD ne de Büyük Britanya'nın BM Antlaşma'daki düşman devlet kuralını iptal etmeye niyetli olmadıklarından hareket edilebilir, görüşüne göre tam tersi geçerlidir. Aynı durum

bir barış antlaşması için de geçerli. Sözde 1990'da bundan feragat edildi, çünkü bir barış antlaşmasıyla olağanüstü tazminatların vadesi gelmiş olurdu. Aslında bu pek bir engel değil, ne de olsa Berlin'deki hükümet milyonları ve milyarları zaten sürekli dağıtıyor ve de heba ediyor. İleriye dönük, düzenli koşullar yaratma fırsatları hayata geçirilemedi, Almanya 1945'ten bu yana vesayet altında, sürekli bir olağanüstü hal koşullarında bulunuyor. Bu vesayeti sonlandırmanın tam zamanıdır. ■

Yazar ve gazeteci Dr. Wolfgang Bittner Göttingen'de yaşıyor. "Die Eroberung Europas durch die USA" kitabını 2014 yılında, "Die Heimat, der Krieg und der Goldene Westen" ve "Der neue West-Ost-Konflikt" kitaplarını 2019 yılında, "Deutschland - verraten und verkauft" kitabını 2021 ve "Ausnahmezustand" kitabını 2023 yılında yayımlamıştır.

Kaynak:

- ¹ Text: <https://unic.un.org/de/wp-content/uploads/sites/4/2022/10/charta.pdf>
- ² Artikel 77, der auf das internationale Treuhandsystem und entsprechende Treuhandsgebiete eingeht, ist nach dem Beitritt Deutschlands zur UN gemäß Artikel 78 hinfallig geworden.
- ³ Siehe: Resolution 49/58 der Generalversammlung vom 9.12.1994. Vgl. auch <https://www.bundestag.de/resource/blob/484610/dc5a3c061feef095da5885a52b92134c/WD-2-147-07-pdf-data.pdf>; sowie Röss/Bröhmer, in: Simma/Khan/Nolte/Paulus (Hrsg.), "The Charter of the United Nations", Vol. II, Oxford, 3. Aufl. 2012, Art. 107, Rdnr. 21; Ipsen (Hrsg.), Völkerrecht, München, 6. Aufl. 2014, § 6 Rdnr. 131.
- ⁴ bkz. https://www.bundestag.de/webarchiv/presse/hib/2015_06/380964-380964
- ⁵ Wie kompliziert die Rechtslage nach herrschender Auffassung ist, geht aus einem Gutachten des Wissenschaftlichen Dienstes des deutschen Bundestages hervor: <https://www.bundestag.de/resource/blob/579362/47b6ac2d55fcb4c12dfce3ced0e7d0/WD-2-149-07-pdf-data.pdf>

Prof. Dr. Havva Engin
Heidelberg Pedagoji Yüksekokulu

Göç Kökenli Öğrenciler için Okulda Eğitim-Öğretim Adaletini Gerçekleştirmeye Yönelik Fırsatlar ve Zorluklar

Almanya'da yeni bir okul yapısı tartışmaları, özellikle de dokuz yıllık lise uygulamasına dönüşü yönelik güncel gelişmeler daima eğitim-öğretim eşitliği sorusuyla bağlantılıdır (bkz. Anger/Plünnecke 2021; Servicestelle Dialogische Bürgerbeteiligung Baden-Württemberg 2023).

(Enter-)nasyonel ve (karşılaştırmalı) araştırmalar, buradaki eğitim-öğretim sisteminde öğrenciler örgün eğitimin ileri aşamalarına dağıtılırken, aile kökeninin temel alındığını düzenli aralıklarla belgeliyor. Ve bu durum özellikle sosyoekonomik yaşam koşulları elverişsiz öğrencileri adil olmayan biçimde dezavantajlı hale getirmektedir. "Eğitim-öğretimde eşitlik" artık sıkça atıfta bulunulan bir anahtar terim haline gelmiş olsa da, içeriği belirsizliğini korumaktadır.

Bu yazıda eğitim-öğretimde eşitlik, bütün çocuk ve öğrenciler için okul sisteminde eğitim-öğretim eşitliğinin güvence altına alınması olarak kavranmaktadır. Bu, eğitim-öğretim yönünden eşit bir okulda öğrenci başarımlarının, çocukların gerçek (başarım) potansiyellerini yansıttığı ve öğrencilerin eğitim-öğretim sertifikalarının (büyük ölçüde) ebeveynlerin eğitim düzeylerinden, ailelerinin sosyoekonomik statüsünden ve de (olası) göç kökeninden bağımsız olarak erişilebileceğini anlatır (bkz. Anger/Plünnecke 2021).

Almanya'nın eğitim-öğretim sisteminde büyük bir eşitlik sorunu olduğunun farkına varılması, tüm toplumun giderek daha fazla dikkatini çekiyor. Ifo Enstitüsü'nün yayımladığı "Almanlar eğitim-öğretim sisteminde fırsat eşitliği hakkında ne düşünüyor" başlıklı çalışmasında (bkz. Werner vd. 2023), araştırmacıların haklı olarak zor sosyal koşullardan gelen ve göç kökenli olan çocukları dezavantajlı gruplar olarak saptadıklarını göstermiştir.

Diğer çalışmalar, eğitim-öğretim eşitsizliğini güçlendiren mekanizmalar olarak kurumsal geçişlere işaret etmektedir (bkz. Autor:innengruppe Bildungsberichterstattung 2022; Huebener vd. 2023). Onlar eğitim-öğretim eşitsizliğinin henüz aile ortamından kreşe, bir diğer ifadeyle erken destek kurumlarına geçiş aşaması olan ilk aşamada başladığını gösteriyor. Göç kökenli olmayan 3 yaş altı çocukların yüzde 37'si bir kreş yeri bulabilirken, bu oran akran grubundaki göç kökenlilerde yüzde 25'tir, yani yüzde 12 daha düşüktür (bkz. Autor:innengruppe Bildungsberichterstattung 2022: 106).

Dezavantaj ilkokuldan ortaokula geçişte de devam etmektedir. Örnek olarak bunu Baden-Württemberg okul istatistiklerinde açıkça görmek mümkün: Bu federal eyalette göç kökenli olmayan öğrencilerin yüzde 49,5'i liseye geçiş yaparken, bu oran göç kökenli öğrencilerde yüzde 34,4 ve yabancı öğrencilerde yüzde 27'dir (bkz. IBBW Baden-Württemberg 2022:89). Dolayısıyla

Baden-Württemberg'de göç kökenli öğrenciler arasında lise eğitiminden daha düşük nitelikli okul türlerine doğru geçiş oranı olduğu söylenebilir. Bu durum okul mezuniyetine kadar daha da yoğunlaşıyor, sonuçta ise Baden-Württemberg'deki göç kökenli öğrencilerin sadece yüzde 12,1'i yükseköğretime giriş yeterliliğini elde etmektedir (bkz. IBBW Baden-Württemberg 2022: 124).

Eğitim biyografisi ile aile geçmişi arasındaki yakın bağlantı da aynı şekilde sabittir. Ifo'nun güncel çalışması "Ein Herz für Kinder-Chancenmonitor" (Çocuklara Sağlanan Fırsatlar için Bir Kalp, PoliTeknik'in notu), Almanya'daki eğitim-öğretim dezavantajının büyük ölçüde sosyal geçmiş tarafından belirlendiğini ve her zaman iddia edildiği gibi göç geçmişi tarafından şekillenmediğini göstermektedir. Çalışma, "ebeveynlerin eğitim düzeyi", "gelir", "tek ebeveynlik durumu" ve "göç geçmişi" değişkenlerini kullanarak liseye devam etmenin istatistiksel olasılığını hesaplamıştır. Yükseköğretime giriş yeterliliği bulunmayan ve geliri 2.600 Euro'nun altında olan ebeveynlere sahip çocukların lisede okuma fırsatı yüzde 21 oranla en düşük düzeydedir - bu durum tek ebeveynli büyümelerinden ve/ya da göç kökenli bir aileden olmalarından bağımsız geçerlidir (bkz. Wößmann vd. 2023:35). İstatistiksel olarak, ebeveynleri yükseköğretime giriş yeterliliğine ve 5.500 Euro'nun üzerinde net hane gelirine sahip olan çocukların liseye devam etme olasılığı en yüksektir (yüzde 80). Hatta aynı sosyal katmandan gelen göç kökenli çocukların liseye devam etme olasılığı yüzde 80,6'dır (bkz. Wößmann vd. 2023:35). Göç kökenli ailelerin önemli bir bölümünün sosyoekonomik koşulları elverişsiz çevrelerden oldukları dikkate alındığında, kurumsal-yapısal eğitim-öğretim dezavantajlarının göç geçmişi bulunan çocukları orantısız bir şekilde etkilediği ortaya çıkmaktadır (bkz. Autor:innengruppe Bildungsberichterstattung 2016:174).

Ailesel göç geçmişi olan çocuk ve gençlerin eğitim-öğretim alanındaki bariz dezavantajlarının çeşitli nedenleri olduğunu belirtmek mümkün. Bunlar bir yandan erken desteğe ve erken yaş grupları için eğitim-öğretim kurumlarına erişim ve de hauptschule ve özel eğitim okulları gibi düşük nitelikli okul türlerine orantısız sevk şeklinde kurumsal-yapısal nedenlerdir. Öte yandan, ebeveynlerin eğitim sermayesinin eksikliği gibi bireysel biyografik bağlar, okul terklerine ve okul türünde orantısız değişimlere neden olmaktadır.

Eylem ihtiyacı ve değişim potansiyeli:

Almanya'da eğitim-öğretim açısından daha eşitlikçi bir okul sistemi uygulanacaksa, zorlu sosyal yaşam koşullarından gelen ve/veya göç kökenli olan öğrencilerin eğitim-öğretim fırsatlarını aile geçmişlerinden çözüm için varolan eğitim politikası ve pedagojik çerçeve koşulların nasıl değiştirilmesi

veya daha da geliştirilmesi gerektiği sorusu sorulmalıdır? Aşağıdaki eylem seçenekleri ana çıkış noktaları olarak mevcuttur (bkz. Wößmann vd., 2023: 40 ve devamı):

Erkençocukluk eğitim-öğretim programlarının kapsamlı bir şekilde genişletilmesi: 0-3 yaş grubuna yönelik erken çocukluk merkezlerinin sayısındaki artış, sosyoekonomik açıdan dezavantajlı ailelerden gelen çocukların bu tür hizmetlere daha çok erişimi ne yol açar (bkz. Huebener vd. 2023).

Kreş ve ilkokullardaki aile merkezleri aracılığıyla sosyoekonomik açıdan dezavantajlı ailelere destek: Zorlu yaşam koşulları sadece bir ailenin sosyoekonomik durumuna yansımakla kalmaz, aynı zamanda genellikle eğitim yoksulluğu ile de el ele yürür. Bu nedenle, özellikle bu ebeveynlerin çocuklarını başarılı bir şekilde destekleyebilmeleri için pedagojik güçlendirme programlarına ihtiyaçları vardır. Bu bağlamda, erken çocukluk ve okul öncesi bakım/ eğitim kurumlarında oluşturulan aile merkezlerinin uygulanmasının başarılı olduğu kanıtlanmıştır (bkz. Wößmann vd. 2023:41; Deutsche Kinder- und Jugendstiftung 2020). Gelsenkirchen'deki bir projede olduğu gibi, mevcut çalışmaların sonuçları, bu kesimin özellikle ilkokullardaki aile merkezlerinden sürdürülebilir bir şekilde yararlandığını göstermektedir, çünkü ev ve okul arasında daha yakın bir işbirliği geliştirildiği kanıtlanmıştır (bkz. Born ve ark. 2019).

Sosyal açıdan zorlu muhitlerde okulların multi profesyonel ekiplerle kapsamlı sosyal endeks bazlı donatısı: Uluslararası araştırmalar, çok dezavantajlı muhitlerdeki okullara yeterli finansman ve personel sağlanmasının - şeffaf bir sosyal endekse dayalı olarak - öğretim kadrosu içindeki sosyal etkileşimi ve çalışma atmosferini iyileştirdiğini, bunun yanı sıra öğrenciler arasında daha iyi öğrenme çıktılarının yol açtığını kanıtlamıştır. Hamburg gibi eğitim-öğretim sistemlerini bu yönde geliştirmeye başlamış olan eyaletler, bu önlemlerin etkinliğini teyit etmektedir.

Ortaokul türlerine ayrılmanın geciktirilmesi ve okul kariyeri süresinin ve dolayısıyla lise mezuniyetine giden yolun daha esnek hale getirilmesi: Eğitim-öğretim açısından daha eşitlikçi bir okul sistemine giden yolda belirleyici bir diğer faktör de öğrencilerin ortaokullara çok erken ayrılmasının önlenmesidir - ya da olumlu bir ifadeyle: İskandinav ülkelerindeki eğitim-öğretim sistemlerinde uygulandığı gibi daha uzun süreli ortak öğrenimdir. Böylece öğrencilere potansiyellerini geliştirmeleri için daha fazla zaman tanınmış olur ve özellikle eğitim açısından dezavantajlı ailelerin çocukları bundan fayda sağlar (bkz. Wößmann vd. 2023: 43). Buna ek olarak, okul kariyeri süresini öğrencilerin bireysel yaşam ve öğrenme durumlarına uyarlamaya imkânı, daha büyük bir grubun daha yüksek

nitelikli okul bitirme yeterlilikleri kazanmasını sağlama fırsatı sunmaktadır.

Özet ve genel bakış:

Uluslararası karşılaştırmada, Alman eğitim-öğretim sisteminin eğitimde eşitlikten hâlâ çok uzakta olduğu görülmektedir. Halihazırda değişim ve dönüşüm süreçlerini başlatmış olan birkaç federal eyalet, sosyal ve göç geçmişleri ne olursa olsun öğrencilere sürdürülebilir destek sağlamanın mümkün olduğunu göstermektedir. Bu nedenle, eğitim odaklı bir okul sisteminin Almanya'nın her yerinde uygulanmasını sağlamak için eğitim-öğretim politikasından sorumlu olanlara baskı yapılmaya devam edilmelidir. Toplum zaten bunun farkında: "Ancak genel olarak Almanların eğitim-öğretim fırsatlarının eşitsizliği sorunu konusunda belirgin bir farkındalığa sahip olduğu ve dezavantajlı öğrencileri desteklemek için önlemler almaya hazır olduğu söylenebilir" (Werner vd. 2023: 39).

Kaynak:

- Anger, Christina; Plünnecke, Axel, 2021, Bildungsge-rechtigkeit. Herausforderung für das deutsche Bildungssystem, IW-Analysen, Nr. 140, Köln. URL: <https://www.iwkoeln.de/studien/christina-anger-axel-pluennecke-herausforderung-fuer-das-deutsche-bildungssystem.html>
- Autor:innengruppe Bildungsberichterstattung (Hrsg.) (2022): Bildung in Deutschland 2022. Ein indikatorenge-stützter Bericht mit einer Analyse zum Bildungspersonal. Bielefeld.
- Autor:innengruppe Bildungsberichterstattung (Hrsg.) (2016): Bildung in Deutschland 2016. Ein indikatorenge-stützter Bericht mit einer Analyse zu Bildung und Migration. Bielefeld.
- Born, Andreas; Klaudy, Elke Katharina; Micheel, Brigitte; Risse, Thomas und Sybille Stöbe-Blossey (Hrsg.) (2019): Familienzentren an Grundschulen. Abschlussbericht zur Evaluation in Gelsenkirchen. Duisburg. URL: https://duepublico2.uni-due.de/servlet/MCRFileNodeServlet/duerpubli-co_derivate_00047868/IAQ-Forschung_2019_04.pdf
- Huebener, Mathias; Schmitz, Sophia; Spieß, Katharina; Binger, Lina (2023): Frühe Ungleichheiten. Zugang zu Kinder-tagesbetreuung aus bildungs- und gleichstellungspolitischer Perspektive. FES diskurs. Hrsg. Friedrich-Ebert-Stiftung, Bonn.
- Institut für Bildungsanalysen Baden-Württemberg (IBBW) (2023): Bildungsberichterstattung 2022. Bildung in Baden-Württemberg. <https://ibbw-bw.de/Lde/Startseite/Systemanalysen/Bildungsberichte>
- Servicestelle Dialogische Bürgerbeteiligung Baden-Württemberg (2023): G 8 / G9: Bürgerforum zur Dauer des allgemeinbildenden Gymnasiums. Stuttgart. URL: https://www.servicestelle-buergerbeteiligung.de/fileadmin/_servicestelle_buergerbeteiligung/PDFs/Buerger-gutachten_Buergerforum_G8G9_-_Kurzfassung.pdf
- SVR für Integration und Migration (2023): Ungleiche Bildungschancen Fakten zur Benachteiligung von jungen Menschen mit Migrationshintergrund im deutschen Bildungssystem. <https://www.svr-migration.de/wp-content/uploads/2021/09/ SVR-Fakten-zu-ungleichen-Bildungschancen-2023.pdf>
- Werner, Katharina; Freundl, Vera; Pfähler, Franziska; Wedel, Katharina; Wößmann, Ludger (2023): Was denken die Deutschen zu Chancenungleichheit im Bildungssystem? ifo Schnelldienst, 2023, 76, Nr. 11, pp. 33-39.
- Wößmann, Ludger; Schoner, Florian; Freundl, Vera; Pfähler, Franziska (2023): Der ifo-"Ein Herz für Kinder"- Chancenmonitor. Wie (un-)gerecht sind die Bildungschancen von Kindern aus verschiedenen Familien in Deutschland verteilt?, ifo Schnelldienst, ISSN 0018-974X, ifo Institut - Leibniz-Institut für Wirtschaftsforschung an der Universität München, München, Vol. 76, lss. 04, pp. 29-47

Prof. Rasigan Maharajh

İnovasyon Üzerine Ekonomik Araştırma Enstitüsü Baş Direktörü
Tshwane Teknoloji Üniversitesi - Güney Afrika

Birleşmiş Milletler Örgütü hakkında Konuşma Notları Yeniden Konumlandırma Çalışması

1. 10 Aralık 1945'te Amerika Birleşik Devletleri Kongresi, Birleşmiş Milletleri, daimi merkezini kendi ülkelerinde kurması için davet etmeye oybirliğiyle karar verdi.

2. 14 Şubat 1946'da 51 ülkeyi temsil eden Delegelerden oluşan Genel Kurul, Birleşmiş Milletler'in New York yakınlarında konumlandırılması yönünde oy kullandı. Amerika Birleşik Devletleri vatandaşı John Rockefeller Jr. yaklaşık 69.000 metrekaresel bir arazi satın aldı ve bu araziyi BM'ye bağışladı.

3. Philanthropy Roundtable web sitesi, Rockefeller'ın BM'yi ABD'de konumlandırarak ABD'nin "yanlış veya alakasız politikalara sapmamasını, ... New York'un ekonomik faydalardan yararlanmasını, Amerikalı diplomatların uygun bir yerde muhataplarına kolayca erişebilmesini ve ABD istihbaratının yabancı yetkilileri izleyebilmesini" sağlamaya çalıştığı iddiasını desteklemek için Fosdick, 1956 ve Collier ve Horowitz, 1976'dan alıntı yapmaktadır (Philanthropy Roundtable, 2024).

4. Kasım 2021'de New York Şehri İnsan Hakları Komisyonu, "... Avrupalı yerleşimci sömürgeciliğinin bir sonucu olarak 400 yıl boyunca şiddetle yerlerinden edilen Lenape'lerin (Lenapeho-king) anavatanı olmak üzere siyasi olarak belirlenmiş toprakların New York Şehri olduğunu, aynı toprakların asıl sahiplerinin geçmişte, bugün ve gelecekte toprağı kutsamaya devam ettiğini ve tam da şu anda bizimle birlikte olduklarını" kabul etmiştir (NYC-HR, 2022).

5. NYCCHR daha da ileri giderek "... New York'un Amerika Birleşik Devletleri'ndeki en büyük kentsel Kızılderili/Yerli nüfuslarından birine sahip olduğunu" kabul etmiştir (NYC-HR, 2022).

6. NYCCHR aynı zamanda "... geçmişteki çalışmalarda Kızılderili/Yerli halkların görüşlerine yer verilmediğini ve bunun sonucunda toplulukların ihtiyaçlarının ve ayrımcılıkla ilgili deneyimlerinin uygun bir şekilde ele alınmadığını kabul etmiştir.

7. Bu dinamik, Kızılderili/Yerli topluluklar ile şehir yönetimleri arasında yüzyıllar süren ve devlet tarafından onaylanan soykırımdan kaynaklanan kopuk ilişkilerin daha geniş bağlamı içinde yer almaktadır" (NYC-HR, 2022).

8. New York'ta şu anda Birleşmiş Milletler tarafından kullanılmakta olan arazinin, bölgenin yerli halklarından şiddet kullanılarak alınan bir mülk olduğu kabul edilmiştir. bunun yanı sıra, 24 Ekim 1949'da inşaatın başlamasından bu yana dünya sistemleri ve uluslararası ilişkiler alanında çeşitli zorluklar da ortaya çıkmıştır. Amacımız doğrultusunda, bu vakalardan sadece birine değineceğim.

9. 2019'da BM'nin İlk Silahsızlanma ve Uluslararası Güvenlik Komitesi, BM Antlaşmasında belirtildiği üzere

tüm Üye Devletlerin eşit şartlarda katılımının esas olduğunu belirtmiştir (Bolivya'dan Soliz, BM, 2019).

10. Çalışma Programının tamamlanması sürecinde Komite, bazı delegasyonların ABD'nin BM Üye Devlet temsilcilerine vize verirken ev sahibi ülke yükümlülüklerine uymadığını ileri sürmesi üzerine İsviçre ya da Avusturya'da yeniden toplanma arayışına girmiştir (BM, 2019).

11. Karar [L.57/Rev.1] Cezayir, Belarus, Burundi, Çin, Küba, Nikaragua, Suriye, Venezuela ve Zimbabwe'nin desteğiyle Rusya Federasyonu tarafından desteklenmiş ve tüm Üye Devletlere "tüm ülkeler için eşit haklar ilkesi üzerinde birleşme" çağrısında bulunmuştur (BM, 2019).

12. Rusya Federasyonu delegasyonu ise ABD'nin ev sahibi ülke olarak yükümlülüklerini yerine getirmemeye devam etmesi halinde konuyu yeniden ele alma hakkını saklı tutarak konsensüse katılmıştır (BM, 2019).

13. Günümüzde Birleşmiş Milletlerde 193 Üye Devlet ve iki BM Genel Kurulu üyesi olmayan gözlemci devlet bulunmaktadır: Vatikan Şehir Devleti ve Filistin Devleti. Dünya nüfusu 8 milyarı aştı ve ekonomik, sosyal, siyasi ve ekolojik dengeler artık dünyayı ikinci dünya savaşının sonundaki sistemlerden uzaklaştırıyor.

14. Günümüz dünya düzeninin tüm ekonomileri tarafından üretilen birleşik gayrisafi yurt içi hasıla 2023 yılında en az 105 trilyon ABD dolarına ulaşırken, dünyanın farklı bölgeleri farklı katkılarda bulunmuştur (IMF, 2024).

15. ABD %25,6'lık payıyla en büyük kapitalist ekonomi olmaya devam etmektedir, birleşik ancak eşitsiz kalkınma modeli nedeniyle ABD'nin payı Endonezya'dan (17.) Tuvalu'ya (191.) kadar sıralanan 174 ülkenin GSYH'lerinin toplamından daha fazladır (Visual Capitalist, 2024).

16. Bu devasa adaletsizliğe rağmen, Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika'nın (BRICS) GSYH'lerinin toplam değeri, 2020 yılında satın alma gücü paritesi açısından G7'nin (Kanada, Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, Birleşik Krallık ve Amerika Birleşik Devletleri) toplam değerini geçmiştir.

17. BRICS 34'ün üzerinde üyelik başvurusu almıştır ve 2024 yılında Mısır, Etiyopya, İran, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri'ni resmi olarak bünyesine katacaktır.

18. BRICS+ şu anda yaklaşık 3,64 milyar insana, diğer bir deyişle dünya nüfusunun %45,38'ine ev sahipliği yaparken, toplam küresel gayrisafi yurtiçi hasılanın %28,2'sini üretmektedir.

19. Toplumsal açıdan, uluslararası ilişkilerde gerçek dinamiklerin giderek daha fazla kabul görmesi, kurallara dayalı bir sistem kavramının aslında var olmadığını ortaya koymuştur.

20. Eşitsiz paylaşım yoluyla hegemonyayı sürdürmenin araç ve amaçları doğrultusunda taraflı uygulamalar devam etmekte ve genişletilmektedir.

21. Filistin halkına yönelik soykırım, G7'nin tarafsızlığını güçlü bir biçimde ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, mevcut nesil bu asimetrinin farkına vardıkça ve adaletsizliğe karşı harekete geçmeye başladıkça nesiller arası değişim ivme kazanmaktadır.

22. Bütün G7 ülkelerinde dahi gençler Batı Asya ile dayanışma ve Filistinlilerin yerleşimci sömürgeci şiddetinden kurtulması için örgütlenmektedir.

23. Politik açıdan, BM Güvenlik Konseyi'nde İsrail'in Soykırımına suç ortağı olduğu ve BM'nin en üst yargı organı olan Uluslararası Adalet Divanının geçici tedbirlerine uymadığı görülen ABD ve ekonomik müttefikleri, bir dizi Genel Kurul oylamasında da görüldüğü üzere, örneğin Küba konusu, giderek azalan düzeyde uluslararası destek almaktadır.

24. Ekolojik açıdan, tüm insanlık ve gezegeni paylaştığımız diğer yaşam formları, hızlanan iklim değişikliği ve bozulan gezegen limitleri nedeniyle giderek daha fazla tehdit altında kalmaktadır.

25. Karbondioksit salımlarının küresel iklim değişikliğinin başlıca nedeni olduğu konusunda uluslararası bilimsel uzlaşa sağlandıkça artan istikrarsızlığa doğru ilerliyoruz.

26. 1750'den 1888'e kadar dünyanın en büyük salımcısı olan Birleşik Krallık, ABD tarafından geçilmiş, ve ABD 2020'de Çin Halk Cumhuriyeti tarafından geçilebilmiştir. Kişi bazında bakıldığında, ABD dünyanın en büyük kirleticisi olmaya devam etmektedir.

27. Bu veriler ve olgular ışığında, Birleşmiş Milletler örgütünü, tüm Üye Devletlerin özgürce ve eşit bir şekilde katılımını sağlayacak bir bölgeye yeniden konumlandırmayı değerlendirmemiz gerekmektedir.

28. Yaklaşmakta olan ekolojik istikrarsızlık karşısında BM'nin ekonomi, siyaset ve sosyal örgütlenme alanlarındaki mevcut güç dengelerini yansıtan bir alanda konumlandırılması kritik önem taşımaktadır.

29. Bu bağlamda, dünyanın gelecek demografisine ev sahipliği yapacak olan Afrika'da konumlanması en mantıklı seçenektir.

30. Genel Kurul ve Genel Merkez Personelinin yeniden konumlandırılması için gerekli kamu yatırımları sayesinde Afrika'nın geneline yayılmış olan az gelişmişlik de gereken ilgiyi görecektir.

31. New York ofisi, 6.500 kişi ile Birleşmiş Milletler ofisleri arasında en fazla Sekreterlik personeli istihdam etmektedir, 2022 yılında dünyanın dört bir yanındaki diğer BM görev merkezlerinde yaklaşık 22.000 Sekreterlik çalışını görev yapmaktadır (UN, 2023).

32. Sonuç olarak, BM, 'Herkes İçin Bir Gelecek' beklentisini garanti altına alacak 'İstedığımız Dünya'yı hayata geçirecek kilit araç olma konusunda ciddiye, ortalama yaşam beklentisinin 82 yıla ulaştığı G7 ülkelerinin yaklaşık 776 milyon vatandaşına hitap eden eşitsiz dünyayı sürdürmek ve yeniden üretmek isteyen güçlerden kurtarılmalıdır.

33. ABD, 2022 yılında %18 ile OECD genelinde en yüksek ikinci yoksulluk oranına sahiptir (OECD, 2024).

34. Müsterek geçmişimiz, mevcut durumumuz ve ortak beklentilerimiz hakkında öğrendiklerimizden yola çıkarak, BM'yi gerçekten ihtiyaç duyulan ve zorunlu olduğu yere yeniden konumlandırmak için çaba sarf edelim.

Dipnot

¹ Arjantin; Avustralya; Belçika; Bolivya (Bolivya Çokuluslu Devleti); Brezilya; Beyaz Rusya Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti (Belarus); Kanada; Şili; Kolombiya; Kosta Rika; Küba; Çekoslovakya (Çekya ve Slovakya); Danimarka; Dominik Cumhuriyeti; Ekvator; Mısır; El Salvador; Etiyopya; Fransa; Yunanistan; Guatemala; Haiti; Honduras; Hindistan; İran; Irak; Lübnan; Liberya; Lüksemburg; Meksika; Hollanda; Yeni Zelanda; Nikaragua; Norveç; Panama; Paraguay; Peru; Filipin Topluluğu (Filipinler); Polonya; Çin Cumhuriyeti (Çin Halk Cumhuriyeti); Suudi Arabistan; Suriye Arap Cumhuriyeti; Türkiye; Ukrayna Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti (Ukrayna); Güney Afrika Birliği (Güney Afrika); Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (Rusya Federasyonu); Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Birleşik Krallığı; Amerika Birleşik Devletleri; Uruguay; Venezuela (Bolivarcı Venezuela Cumhuriyeti); ve Yugoslavya (Bosna Hersek, Hırvatistan, Karadağ, Kuzey Makedonya, Sırbistan ve Slovenya). Kalın harflerle yazılan beş ülke BM Güvenlik Konseyi'nin Veto yetkisine sahip daimi üyelerini göstermektedir.

Referanslar

Collier, P.; and Horowitz, D. 1976. The Rockefellers: An American Dynasty, Holt, Rinehart, and Winston, New York.
Fosdick, R. 1956. John D. Rockefeller Jr.: A Portrait, Harper & Brothers, New York.
IMF 2024. World Economic Outlook Report, International Monetary Fund, Washington.
Maharajh, R. 2008. Global Economic Policy Reform, Chapter 9, in Pressend and Reuters [editors] Dilemmas of Poverty and Development: A Proposed Policy Framework for the Southern African Development Community, Institute for Global Dialogue, Midrand.
NYC-HR. 2022. Fiscal Year 2022: Annual Report, New York City Commission on Human Rights, New York. OECD. 2024. OECD Database, Organisation for Economic Co-operation and Development, Paris.
Philanthropy Roundtable 2024. U.N. Headquarters: Rockefeller Keeps the U.N. in U.S., Almanac Website accessed at <https://www.philanthropy-roundtable.org/almanac/rockefeller-keeps-the-u-n-in-u-s/>
UN 2019. First Committee Votes to Reject Draft Decision on Relocating Overseas, Unanimously Approving 2020 Work Programme as Session Concludes, 27th Meeting of the Seventy-fourth Session, GA/DIS/3645, 8 November.
UN. 2023. Determined: Report of the Secretary-General on the Work of the Organization, United Nations, New York.

BM Reformları

New York'taki BM Genel Merkezinin

İkinci Dünya Savaşı'nın sona ermesini ardından gelecekteki dünya düzeni için belirleyici bir toplantı Şubat 1945'te Yalta'da (Kırım) gerçekleşti. Joseph Stalin, Franklin Roosevelt ve Winston Churchill, Doğulu bir komünist ve Batılı iki kapitalist, başarısızlığa uğrayan Milletler Cemiyeti'nin yerini alacak bir kurumun sorumluluğunu birlikte üstleneceklerine dair birbirlerine ve dünyaya güvence vermek için bir araya gelmişlerdi. Taraflar arasında hem ideolojik hem de siyasi açıdan temel farklılıklar olsa da, kurulmak üzere olan örgütün kontrolünü ellerinde tutmak için birbirlerine ihtiyaç duyduklarının tamamen farkındaydılar. Dört ay sonra, 26 Haziran 1945'te 50 devlet San Francisco'da bir araya gelerek BM Antlaşması'nı imzaladı.

ABD ve Birleşik Krallık hükümetlerinin 1941 gibi erken bir tarihte, genellikle gizlilik içinde, gelecekteki Birleşmiş Milletler'i batı merkezli bir kurum olarak şekillendirmeye yönelik bir strateji üzerinde çalışmaya başladıklarının uluslararası kamuoyu tarafından fark edilmesi uzun yıllar aldı. Sonuç olarak, politik BM (Güvenlik Konseyi ve Genel Kurul) New York'ta, hukuki BM (Uluslararası Adalet Divanı) Lahey'de, BM'nin ticari ve mali organları olan Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu ise Washington'da yer alacaktı. BM Özel Kurumları, Fonları ve Programları (UNDP, UNICEF, FAO, WFP, UNESCO, WHO ve diğerleri) istisnasız olarak ya Kuzey Amerika'da ya da Batı Avrupa'da merkeze sahip olacaktı. Son zamanlarda, örneğin Nairobi'deki BM Çevre Programı (UNEP) ve Tokyo'daki BM Üniversitesi gibi birkaç BM kuruluşu batı yarım kürenin dışında kurulmuştur.

Bu realite, BM sisteminin, özellikle politika, finans ve ekonomi alanlarındaki çalışmaların siyasallaşmasını net bir şekilde etkilemiştir. Operasyonel sistemi de dahil olmak üzere BM, 21. yüzyılın başlarına kadar tartışmasız bir şekilde büyük ölçüde Batı'nın çıkarları doğrultusunda şekillenmiştir. Bununla birlikte, değişen jeopolitik dinamikler ve giderek çeşitlenen dünya düzeni, batılılaşmadan uzaklaşma yönünde bir eğilim yaratmıştır. Sanayileşmiş ülkelerin yakın zamana kadar küçümseyerek 'üçüncü dünya' olarak adlandırdıkları Güney ülkeleri, ulusal karar alma süreçlerinde çok daha özgüvenli ve bağımsız hale gelmişlerdir. Bunun iyi bir göstergesi, bu ülkelerin BM Genel Kurulu'nda (GK) yakın zamanda Ukrayna'daki savaşla ilgili olarak verdikleri oylardır. Bu ülkeler, Genel Kurul'un bir kararında savaşı ve daha spesifik olarak da Rusya'nın Ukrayna'yı işgalini kınarken, bir başka Genel Kurul kararında Rusya'ya karşı yaptırımları desteklemişlerdir.

Batılı olmayan ülkelerde yeni bir siyasi karar alma anlayışı göze çarpmaktadır. Dünyanın her kıtasında, 21. yüzyılın dünyasının BM'nin kurulduğu 1945'in dünyası olmadığına dair bir farkındalık söz konusudur. Bunun bir sonucu olarak, giderek daha fazla sayıda hükümet ve sivil toplum örgütü, yeni bir uluslararası güvenlik ve kalkınma mimarisine ihtiyaç duyulduğunu ve İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda vadedilen evrensel barış ve güvenliği koruyabilecek ve sosyo-ekonomik ilerlemeyi sağlayabilecek bir kurum haline gelebilmesi için Birleşmiş Milletler'in yapısal prangalarından kurtarılmasının bağlamsal aciliyetini kabul etmektedir. Dünya hâlâ bekliyor.

Neredeyse önceden programlanmış bir şekilde Batı'nın, özellikle de ABD'nin dış politika çıkarlarına uyum sağlamaya devam eden sadece birkaç ülke var. Genel Kurul'daki tartışmalara ve yapılan oylamalara daha yakından bakıldığında, derin ama pek de şaşırtıcı olmayan bir tablo ortaya çıkmaktadır: silahsızlanma ve nükleer silahlardan arındırılmış bölgelerin kurulması, sömürgecilikten kurtulma, sürdürülebilir kalkınma, iklim değişikliği, evrensel insan hakları, daha adil bir uluslararası ticaret gibi uluslararası endişe yaratan önemli konularda, BM üyesi birçok Batılı devlet karşı oy kullanarak daha güvenli ve adil bir küresel düzenin gelişmesini engellemiştir. ABD ret oyları konusunda ön saflarda yer almıştır. ABD genellikle tek başına, bazen de Mikronezya, Palau ve Nauru gibi Pasifik'teki bir avuç küçük ülkenin, AB/NATO ülkeleri ile Kanada ve İsrail'in desteğiyle sürekli olarak olumsuz oy kullanmıştır. Günümüzde ABD, Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni (CRC) henüz kabul etmemiş tek ülke ve Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'ni (CEDAW) henüz onaylamış tek batılı ülke konumundadır.

Batılı olmayan ülkeler, bu tür bir batı egemenliğini reddettiklerini giderek daha yüksek sesle dile getirmeye başladılar. Doha Kalkınma müzakereleri bunun en belirgin örneğidir. Dünya Ticaret Örgütü (WTO) 2001 yılında gelişmekte olan ve gelişmiş ülkeler arasında bu tür görüşmeleri başlatmıştır. Bu müzakerelerin amacı, diğer konuların yanı sıra tarım, fikri mülkiyet hakları ve tarım dışı pazarlara erişim konularında küresel ticaret için eşit bir oyun alanı yaratmaktır. Esas olarak ABD ve AB'nin tarımsal sübvansiyonları azaltmayı reddetmesi nedeniyle bu görüşmeler başarısızlıkla sonuçlandı. Gelişmekte olan ülkeler, adil olmadığını düşündükleri ticaret uygulamalarına devam etmektedir.

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin kendi aralarındaki ve içlerindeki

ilişkilerde yolsuzluğun dünya çapındaki son derece yıkıcı gücüne hükümet dışı ve sivil toplum perspektifinden de değinmek gerekir. Dünyanın her yerindeki sıradan vatandaşların hayatlarını bu kadar ciddi bir şekilde etkilemesine rağmen BM bu kötülüğü kontrol altına alma konusunda büyük ölçüde çaresiz kalmıştır.

Bu yazıda genel olarak ele alınan çok taraflı tablodan, Batı dışı dünyanın artan siyasi bağımsızlığı, düşük gelirli ülkelerin yetersiz sosyo-ekonomik ilerlemesi ve varlıklı ülkelerin vaatlerini eyleme dönüştürme konusundaki siyasi irade eksikliği görülmektedir. Örnek olarak, 1970 yılında BM, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD) sanayileşmiş ülkelerin GSYİH'lerinin %0,7'sinin uluslararası kalkınma yardımlarının finansmanı için kullanılmasını önerisini kabul etmiştir. 2023 yılında 32 OECD/DAC ülkesinden sadece dördü (Lüksemburg, İsveç, Danimarka ve Almanya) bu hedefe ulaşmıştır. Tüm ülkelerin ortalaması, toplam 217,7 milyar \$ ya da savunma için mevcut fonların yaklaşık %35'ine tekabül eden %0,37'ye (2022) ulaşmıştır. ABD %0,23 ile ölçeğin en altında yer almıştır. Buna karşılık NATO, üyeleri tarafından ulusal savunmaya harcanmak üzere GSYİH'nin %2'si oranında yıllık bir kriter belirlemiştir. NATO üyesi 30 ülkeden 11'i 2023 yılında bu hedefe ulaşmıştır. Aynı yıl için 2,3 trilyon \$ olarak tahmin edilen toplam küresel savunma bütçesi içinde, 816,7 milyar \$'lık savunma bütçesi ile ABD açık ara en büyük katkıyı yapan ülke olmuştur.

Kısacası, gelişmiş ekonomiye sahip ülkeler kendi askeri güvenlikleri için finansman sağlamak konusunda, insani güvenlikleri için sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmaya çalışan ülkelere mali kaynaklarıyla katkıda bulunmaktan çok daha hazırdırlar.

BM üyesi 193 ülkenin tamamını etkileyen küresel ısınma, yoksulluk, insan göçü, militarizasyon ve uluslararası hukuk ihlallerinin cezasız kalması gibi mega krizlerle mücadelede gerçek bir işbirliği ve ekip çalışması için fırsatlar mevcut olmasına rağmen bu fırsatlar göz ardı edilmektedir. Kutuplaşma ve Şanghay İşbirliği Örgütü (SCO) ve Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) gibi çatışmacı ittifaklar ülkeler ve kıtalar arasında derin uçurumlar yaratmıştır.

Bu çerçeveden bakıldığında, Batılı olmayan ülkelerin artık Batı'nın tek taraflılığını ve ABD'nin ayrıcalığını kabul etmek istememeleri, BM Güvenlik Konseyi'nin beş daimi üyesinin niyetlerine ve vaatlerine giderek daha kuşkuyla yaklaşmaları ve buna bağlı olarak da BM Genel Kurulunda hüküm süren çatışmacı atmosferin giderek gelişmesi şaşırtıcı değildir.

Daha spesifik olarak, politik BM, özellikle de Güvenlik Konseyi'ndeki beş daimi üye ülke, ülkeler arası krizleri önlemede veya çözmeye sürekli olarak başarısız olmuştur. Aslında, Rusya Federasyonu, ABD ve Birleşik Krallık gibi ülkeler, en çarpıcı örnekleri Afganistan, Irak, Libya, Yugoslavya ve Ukrayna'da olmak üzere, BM Antlaşması hukukunu defalarca ciddi şekilde ihlal etmişlerdir. Bütün bunlara bağlı olarak, kamuoyu, P5'in benzer düşünenlerden oluşan çok

HİÇBİR ANTLAŞMA VE HİÇBİR KANUN
BM ANTLAŞMASI'NI HAZIRLADILAR

taraflı bir ekip olarak hareket etmekteki süregelen başarısızlığının, BM Genel Kurulu'nun BM Antlaşması uyarınca kendilerine verdiği liderlik hakkının geri alınmasına yol açmayacağını sorgulamaya başladı. Güvenlik Konseyi uyarınca görev alanı "uluslararası barış ve güvenliğin korunmasında birincil sorumluluk", "bu hedefler adına hareket etme" ve bunu "Birleşmiş Milletler'in Amaçları ve İlkeleri" (Madde 1 ve 2) ile tutarlı olarak yapmaktır.

1990 yılında Paris Antlaşması'nın ve ya diğer adıyla Özgürlük Antlaşması'nın, SSCB, ABD, Kanada ve tüm doğu ve batı Avrupa ülkeleri tarafından imzalanmasının ardından daha kalıcı bir barışa dair umut ışığı çoktan azalmıştı. Soğuk Savaş daha da sertleşmişti ve daha ça-

Sponeck

ve Irak İnsani Yardım Koordinatörü

BM'nin Zorunluluğu

Yeni bir antlaşmanın yapılması da bu kapsama giriyor mu?

ışmalı şekilde devam etti. Birleşmiş Milletler ile ABD arasında 1947 yılında imzalanan ve ABD'nin BM diplomatları ve 'BM işleri' için New York'a gelen ziyaretçilerin engelsiz bir şekilde çok taraflı konuları tartışabilecekleri bir merkez olmasını garanti altına alan anlaşma bile (bkz. 29 Haziran 1947 tarihli BM/ABD Anlaşması, Madde IV, Bölüm 11) ABD makamları tarafından sürekli olarak ihlal edilmiştir. ABD'nin ilişki içinde olmadığı ya da zayıf ilişki içinde olduğu

SONSUZA KADAR GEÇERLİ KALMAZ.
YANLARI BUNU BİLİYORDU

ülkelerin New York'taki BM Daimi Temsilcilikleri, personellerinin misyonlara katılmak için diplomatik vize almayı uzun süre beklemek zorunda kaldığını ya da ABD makamları tarafından belirli kişilere vize verilmediğini söylemektedir. Önemli BM toplantılarına katılmak üzere New York'a gelmeleri için BM tarafından davet edilen bazı ülkelerin sivil vatandaşlarına vize verilmemesi ya da daha kötüsü, ancak etkinlik sona erdikten sonra ziyaretlerine izin verilmesi sık rastlanan bir durumdur. Örneğin, yaptırımların sürdüğü yıllar boyunca BM, UNICEF, UNFPA veya UNDP toplantılarına katılmak isteyen Irak vatandaşları sık sık bu şekilde aşağılanmıştır.

New York'taki BM merkezi, dünya ülkelerinin küresel sorunları tartışmak

üzere bir araya geldiği ve uluslararası diplomasinin sonucunu uzlaşma ve yakınlaşmanın belirlediği bir merkez olmaktan ziyade, giderek daha fazla artan jeopolitik çekişme ve çatışmaların merkezi haline gelmiştir.

Hiçbir antlaşma ve hiçbir kanun sonsuza kadar geçerli kalmaz. BM Antlaşması'nı hazırlayanlar bunu biliyordu. Bu nedenle Antlaşmaya, 1945 tarihli BM Antlaşması'nda herhangi bir değişiklik yapılmasının gerekip gerekmediğini belirlemek için en geç 1955 (!) yılında genel bir konferans düzenlenmesi yönünde bir madde eklenmiştir (bkz. Antlaşmanın 109. Maddesi). Bugün itibarıyla, yani 69 yıl sonra, BM Genel Kurulu bu yükümlülüğünü henüz yerine getirmiş değil.

Bu yönde bir belirlemenin yapılmasına yönelik küresel baskının arttığına farkında olan BM Genel Sekreteri Guterres, geçen yıl BM Genel Kurulu'nda, New York'ta bu yıl düzenlenecek olan Genel Kurul toplantısının özel bir oturumunda BM reformlarını tartışmayı önermiştir. BM üyesi ülkeler bu öneriyi kabul ettiler ve 'daha iyi bir yarın için çok taraflı çözümler' belirlemek hedefiyle 22/23 Eylül tarihlerinde bir 'Gelecek Zirvesi'ni' toplamaya karar verdiler. Bu önemli (ve gecikmiş) BM girişiminin hazırlıkları şu anda kolaylaştırıcı olarak Namibya ve Almanya tarafından yürütülmektedir.

Bu sonbaharda yapılacak toplantının nihai gündemi henüz bilinmiyor, ancak Eylül ayındaki iki günün, önümüzdeki aylarda değil ama yıllarda uzun ve meşakkatli bir reform yolunun başlangıcı olacağı açık.

Müzakere edilemez reform başlıkları listesinde her şeyden önce Güvenlik Konseyi'nin yer alması gerekecektir. 1965 yılına kadar GK'nin beşi daimi (P5) ve altısı seçilmiş (E10) olmak üzere on bir üyesi vardı. O tarihte, dört seçilmiş ülke daha eklenerek Güvenlik Konseyi'nin on beş üyeye çıkarılmasına karar verildi. GK üyelerinin toplam sayısı o zamandan beri değişmemiştir. GK'nin genişliği, üye sayısının karar alma sürecinin verimliliğini engellemediğinden emin olmak için dikkatle değerlendirilmelidir. Bununla birlikte, 1965 yılında 117 ülke olan BM Genel Kurulu'nun 2024 yılında 193 ülkeye çıkması nedeniyle GK'nin büyüklüğünün de bir tartışma konusu olması gerektiği açıktır. Bundan daha da önemlisi, P5'in bileşimi ve coğrafi adaptasyon için haklı talep konusudur. BM'nin 79 yıl önce kurulmasından bu yana değişmeyen bu bileşim, Konsey'in mevcut üyelerinden bazıları için şüphesiz en tartışmalı husus olacaktır. Şu anda P5 ülkelerinden üçü, Fransa, İngiltere ve ABD, batı ülkeleridir. Afrika ve Latin Amerika hiç temsil edilmemektedir ve küresel nüfusun %50'sinden fazlasını barındıran

Asya'da sadece Çin daimi üye olarak yer almaktadır.

Göz önünde bulundurulması gereken diğer GK reformları arasında veto kullanımı da yer almaktadır. Vetonun salt ulusal çıkarlar için kullanılması yıllar boyunca Konsey'in anlaşmazlıkları önleme ya da barışçıl çözümler bulma konusunda etkili adımlar atmasını engellemiştir. ABD ve Rusya'nın Ukrayna ve Filistin'deki savaşlarda veto hakkını kullanması, vetonun kötüyü kullanmanın en son örnekleridir. Güvenlik Konseyi hakkında bir diğer reform konusu da Güvenlik Konseyi'nin, Genel Kurul'un yaptığı gibi hiçbir zaman resmi usul kuralları kabul etmemiş olmasıyla ilgilidir. Güvenlik Konseyi, Genel Kurul'un aksine, P5 ülkelerinin küresel çıkarlardan ziyade kendi ulusal çıkarlarını karşılamada daha faydalı buldukları geçici usul kurallarıyla çalışmakta ısrar etmiştir. Güvenlik Konseyi'nin uluslararası barış ve güvenliğe ilişkin kritik konularda anlaşmaya varma konusunda yaşadığı çıkmaz, Genel Kurul'a daha fazla karar alma yetkisi ve ortak bir sonuca varamadığı durumlarda Güvenlik Konseyi'ni yetkisiz kılma hakkı verecek reformların değerlendirilmesi gerekli kılmaktadır. Halihazırda Genel Kurul'un Barış için Birleşme Kararı (1950 tarihli 377 sayılı Genel Kurul Kararı) uyarınca bunu yapma yetkisi çok sınırlıdır. Bu kararın BM reformları bağlamında genişletilmesi gerekmektedir.

Son yıllarda Güvenlik Konseyi, Genel Kurul ve Genel Sekreter tarafından alınan siyasi, barışı koruma ve insan güvenliğiyle ilgili yürütme girişimlerini içeren eylemlerin bütünleştirilmesinde önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. BM'nin farklı birimlerinden görevlilerin birlikte çalışabilmesine imkân verecek şekilde bu tür çok sektörlü boyutları genişletecek ve kurumsallaştıracak reformlar yapılmalıdır.

BM ile sivil toplum arasında önemli bir işbirliği mevcuttur. 2022 yılında 6494 uluslararası, bölgesel ve ulusal STK, BM Ekonomik ve Sosyal Konseyi (ECOSOC) nezdinde istişare statüsüne sahipti ve BM istişarelerine katılma hakkına sahipti. Reform tartışmaları, sivil toplumun BM sisteminin bütünleşmiş bir parçası haline gelebilmesi için BM ile bu işbirliğinin Güvenlik Konseyi, Genel Kurul ve muhtemelen Uluslararası Adalet Divanı (ICJ) ile de benzer bir işbirliğini içerecek şekilde nasıl genişletilebileceğini ele almalıdır. Devlet dışı aktörlerin bu şekilde genişletilmiş role sahip olması, 'kendî' işlerine yersiz müdahaleden korktukları için birçok hükümet tarafından kesinlikle karşı çıkılacaktır.

BM reform kataloğu sadece çok uzun değil aynı zamanda çok tartışmalıdır. New York'taki BM merkezindeki çok

taraflı ortam, daha önce de belirtildiği üzere, küresel jeopolitik yüzleşme ve yeniden dengeleme döneminin yaşandığı bu dönemde fırtınalıdır. Dünya nüfusunun %10'undan daha az bir nüfusa sahip olan 'Batı Bloğu', 21. yüzyılda çok taraflı batı-merkezciliğin bir geleceği olmayacağını kabul etmelidir. Bu bağlamda, bazı ülkeler, egemen olarak değil ama BM küresel düzen ekibinin bir üyesi olarak uluslar topluluğuna katılmaya istekli hale gelmelidir.

BM reform tartışmaları kapsamında BM merkezinin New York'tan, çok taraflılığa yönelik genel atmosferin belki de daha az küçümseyici olduğu başka bir yere taşınmasının da ele alınıp alınmayacağını göreceğiz. Bu mesele yeni değildir. Daha önce de gündeme gelmiştir. BM'nin yerinin değiştirilmesi tartışması üç seçenek etrafında gelişebilir: Seçenek I: 'Batı' çok taraflılıkta demokratik ilkeleri kabul etmeye ve güvenilir bir BM ekibi üyesi olmaya hazır olduğuna dair ikna edici bir güvence verirse, kısa vadede, kuşkusuz bu pek olası değil, BM rahatlıkla New York'ta kalabilir. Seçenek II: BM Genel Merkezi, BM'nin temel kurumsal altyapısının zaten mevcut olduğu Cenevre ya da Viyana'ya taşınır. Elbette bu, BM Genel Merkezi'nin batı yarımkürede kalması anlamına gelecektir. Seçenek III: BM başka bir yerde yeni bir yer bulur. Dünyanın dört bir yanında daha iyi bir yarın için umutları olan 8 milyardan fazla insan mevcut, bununla birlikte barış yanlısı olan büyük ve küçük güçlerin birlikte çalıştığı, uluslararası hukuka saygı duyulan cezasızlığın değil hesap verebilirliğin hakim olduğu, herkes için insan onurunun ve doğaya saygının var olduğu uluslararası bir örgüt ihtiyacı var.

Evet, sözcükler, anlamlı sözcükler ama sözcüklerden biraz fazlası - bir hayal ve bir kâbus. Daha iyi yarınların tohumlarının atılabileceği iyi bir toprak nerede bulunabilir? Teorik bir cevap: Örneğin Bhutan (Thimphu), Kosta Rika (San Jose), Botsvana (Gaborone), Umman (Muscat) gibi başkentler var - hepsi de barışçıl BM üyesi ülkeler, ama ne yazık ki 193 üye devletin çıkarlarını temsil eden bir örgütü ağırlamaya uygun değiller. Ancak 5.9 milyonluk nüfusuyla istikrarlı ve geniş bir şehir olan Singapur, 20.1 milyon nüfuslu New York'un üçte biri büyüklüğünde ve 1965'ten beri BM'nin tecrübeli bir üyesi. Singapur, insan hakları ve iklim değişikliği politikaları konusunda daha iyisini yapabilir, ancak dünyadaki en düşük suç oranına ve Uluslararası Şeffaflık Örgütüne (TI) göre Danimarka, Finlandiya, Yeni Zelanda ve Norveç'ten sonra en düşük beşinci yolsuzluk oranına sahiptir.

Bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Prof. Dr. Eva Borst

“Bir Daha Asla ŞU ANDIR!” - Yanıltıcı bir Parola”

“Sağa” karşı gösterilerde sürekli karşımıza çıkan parola: “Bir daha asla ŞU ANDIR!” sözü her bakımdan yanıltıcı ve eski ve yeni Alman tarihi hakkında ürkütücü bir bilgisizlik olduğunu gözler önüne sermektedir. Aşırı sağa, faşizme ve nasyonal sosyalizme karşı protestolar aslında memnuniyetle karşılanır. Ancak hükümet üyesi politikacıların çağrılarına uyan protestolar, ilk bakışta kavranamayan ve protestocuların kendisini hedef alan amaçlar için suistimal edildikleri suçlamasıyla yüzleşmek zorunda. Zira endişe verici biçimde demokrasi zayıflarken, yoksulluk hızla derinleşirken ve askeri harcamalar tırmanışa geçerken, gösterileri çok öven ve kendisini demokrasinin koruyucusu olarak sahneye çıkaran bir hükümet, gerçek emellerini gizlemek için arkasında toplanan bir halka gereksinim duyar.

Gizli mesaj

Kendi halkını yanıltmanın en açık ipucu bu parolanın arkasında gizlenmektedir. “Bir daha asla” ilk önce “sağa” karşı bir önerme değildir, aksine burada, tarihsel anlamından koparılmış, bu düşüncenin yaratıcısına artık hiç bir atıfta bulunulmayan dilsel bir sakatlama yapılmaktadır: “Savaş, bir daha asla!” 1924’te Sanatçı Käthe Kollwitz’in yıkıcı bir savaş olan Birinci Dünya Savaşı’na verdiği bir yanıttı. Kendisi de 1914’te savaşta bir oğlunu kaybeden sanatçı pasifizme yönelmiştir. Leipzig Sosyalist İşçi Genliği için tasarladığı, dehşetin yüz hatlarına yansıdığı genç bir adamın “savaş, bir daha asla!” haykırışının yazılı olduğu bir afiş bastı. O andan itibaren bu litografya Alman barış hareketinin sembolü olmuştur. “Şu an” bir daha asla mıdır? Tarih unutkanlığı egemenlerin elini güçlendirir, zira “şu an” diyen biri, endişelerini şimdiki zaman ile ilişkilendirir, ancak bunun geçmişe dair bilgi olmadan gerçekleştirilmesi pek olanaklı değildir. Tartışılan sorunda “şu an”, “bir daha asla” ile birlikte, tarihsel-toplumsal koşullarda bir kategorizasyonun arzu edilmediğini ve sonuç olarak geleceğin oldukça dağınık olarak anlaşılması gerektiğini ve bu nedenle alternatif, muhalif, ütöpik ya da vizyoner tasarımlardan yoksun kalması gerektiğini örnek bir şekilde gösteren boş bir formüldür. Çünkü şu soru kendini dayatmaktadır: “Sağa” karşı sokağa çıkan kişi, en başta “sağ” adı altında neyi anladığını açıklamak zorunda değil mi? Kamuoyu önünde yapılan tartışma ve itirazlar gerekli araçlar değil midir?

Toplumun bir bölümünün resmi hükümet çağrısına refleksimsi, aceleci ve ahlaki-duygusal tepkisi, birincisi “sağa” karşı direnişin barışsız mümkün olmadığını ve ikincisi, faşizmin ve aşırı sağcılığın ne anlama geldiğini ve kimlerden kaynaklandığını bilmek için “sağ” terimine dair kamuoyunda oldukça büyük ve ayrımlandırılmış bir tartışmanın yürütülmesi gerektiğini yansıtmaktan

Ölü çocuklu kadın 1903 | Städel Müzesi Sergisinden 2024 | Foto: Ömer Yapraklıran

aciz olduğunu göstermektedir. Siyasi eğitimin görevi, salt son derece muğlak bir terim olan “sağcı” terimini çevreleyen tarihsel olaylar ve güncel olaylar hakkında farkındalık yaratmak değil, aynı zamanda aydınlatma yoluyla eleştirel muhakemeyi güçlendirmektir. Bu gerçekleşmezse, tüm protestolar odaksız kalır ve herkese karşı kullanılabilir. Protestoları büyük bir tantanayla kutlayan ve göstericileri birinci kattan alkışlayanların niyeti de tam olarak budur. Nitekim şu anda *herhangi* birinin ilgi odağı haline gelmesi ve kendini birdenbire sahnelenen nefretin yönel-

tiğinde çok net görülmüştür. Dolayısıyla onlar birer şeytan, iblis, Lucifer’dir, hepsi de kötülüğü yaratanlardır. Şansölyenin bu denli saldırgan bir biçimde İncil’de yer alan bir motiften yararlanması ve kilisenin minberinden seslenen bir vaaz gibi insanların yüzüne vurması, insan yaşamının bütün alanları üzerinde mutlak söylem üstünlüğü kurmayı amaçlayan bir hükümetin içinde bulunduğu durum hakkında çok şey anlatır. Kilise uzun süre inanç ilkelerinin koruyucusu iken, kayıtsızca neyin doğru neyin yanlış olduğunu bildiğini varsayan ve günahkârlara, yani savaşa

ANCAK HÜKÜMETİN AMACI BARIŞ DEĞİL, O, PROAKTİF YÜRÜTÜLEN BİR BİLİNÇ DEĞİŞİKLİĞİ İLE SAVAŞKANLIĞI YÜKSEK BİR TOPLUM ARZULUYOR

diği o tarafta bulması hiç de imkânsız değildir. “Sağ” algısına dair bu keyfilik sistematik olarak korunuyor. İkinci ve son derece ciddi bir sorun ise, mecazi anlamda demokrasiden yana olan, ancak gerçekte başka amaçlar için kötüye kullanılan kişilere karşı keyfilikten kaynaklanan yapısal şiddettir. Bunun nedeni, toplumsal çelişkilerin ve toplumsal kırılmaların sistematik ve kasıtlı olarak saptırılmasıdır.

Dolandırıcılık

Barış hareketinin birleştirici ana fikri olan “Savaş, bir daha asla!” ilkesinin, dilsel temellük ve çarpıtma yoluyla gasp edilmiş olması özellikle utanç verici olarak değerlendirilmelidir. Şu anki hükümetin barış hareketini yok etmekte ne kadar ciddi olduğu, en geç Şansölye Olaf Scholz’un bir barış gösterisine katılan protestocuları “cehennemden çıkma düşmüş melekler” olarak hakaret et-

tiğinde çok net görülmüştür. Dolayısıyla onlar birer şeytan, iblis, Lucifer’dir, hepsi de kötülüğü yaratanlardır. Şansölyenin bu denli saldırgan bir biçimde İncil’de yer alan bir motiften yararlanması ve kilisenin minberinden seslenen bir vaaz gibi insanların yüzüne vurması, insan yaşamının bütün alanları üzerinde mutlak söylem üstünlüğü kurmayı amaçlayan bir hükümetin içinde bulunduğu durum hakkında çok şey anlatır. Kilise uzun süre inanç ilkelerinin koruyucusu iken, kayıtsızca neyin doğru neyin yanlış olduğunu bildiğini varsayan ve günahkârlara, yani savaşa

Ancak Yeni Ahit’in İncil tarihiyle devam edecek olursak, düşmüş meleklerin politik retorik kapsamında çok daha büyük bir önemi olduğu çabucak ortaya çıkar. O, Alman Şansölyesi barış aktivistlerini şeytan, isteğe bağlı olarak iblis ile özdeşleştirmekle kalmıyor, aynı zamanda Yuhanna Vahiy Kitabı’nda karşılığını bulan bir *dönüm noktasına* hazırlıyor. Elbette, Vahiy’le olan bağlantı ancak kitabın meleklerin cehennemden düşüşünü ayrıntılı bir şekilde anlattığını ve şeytanın insanları kandırmaması için

hapsedildiği bin yıl sürecek bir dönüm noktasını duyurduğunu bildiğimizde netleşir. Alman Şansölyesi’nin sözleriyle aradaki fark daha büyük olamazdı, çünkü İncil’in dönüm noktası barışa işaret ediyor. Ancak hükümetin amacı barış değil, o, proaktif yürütülen bir bilinç değişikliği ile savaşkanlığı yüksek bir toplum arzuluyor. Bu bağlamda, Alman Şansölyesi’nin açıklamaları bir dikkatsizlik, anlık bir muhakeme hatası ya da bilinçsiz bir hareketin sonucu değildir. Burada daha ziyade savaş ve şiddete yönelimli ve inşa edilmeye başlanan bir savaş ekonomisi karşısında insanlardan fedakârlık talep eden bir mantık silsilesi belirginleşiyor.

Arınmak

“Bir daha asla ŞU ANDIR!”, Almanya’nın tarihsel suçuyla doğrudan bağlantılı olup, herkesin gözü önünde cereyan eden bir arınma ritüelidir. Ancak “bir daha asla” kesinlikle nasyonal sosyalistler tarafından başlatılan savaş değil, aksine Avrupa Yahudiliği’nin endüstriyel tarzda imha edilmesine atıfta bulunur. Siyasi tutsakların, Sinti ve Romanların, eşcinsel erkeklerin yok edilmesinin de kastedilip edilmediğini burada bir kenara bırakalım ve konumuz için bu önemli de değil. Ancak bu kampanyayı başlatma nedeni önemli: Siyasi olarak muhafazakâr, sağcı ve kısmen radikal sağ cemahta yer alan insanların buluşması ve görünüşe göre sığınmacı ile yasadışı sayılan göçmenlerle ne yapılacağını konu edinmeleri. Belki de ters yönde göç terimi de kullanılmıştır. Ve bu buluşmada muhtemelen insan haklarıyla çelişen konuşmalar yapıldığı da dışlanamaz.

Ancak dikkat çekici olan, bunun, Yahudilerin öldürülmesindeki tarihsel sorumluluğu göz önünde bulundurarak, bu insanların taleplerini tartışmacı bir şekilde ele almak için bir fırsat olmamasıdır. Dolayısıyla buluşmanın içerikleri belirleyici olmamıştır, aksine bu *buluşmanın kamuoyundaki algısı* öyle manipüle edildi ve duygusal olarak kışkırtıldı ki, *hiçkimse* şu mesajı duyuramazlık edemezdi: Burada 1942 Wannsee Konferansı’nı anımsatan gizli bir iş dönüyor. Okulda dersi dinleyenler bu konferansta ne kararlaştırıldığını bilir: Avrupalı Yahudilerin imha edilmesi ve toplama kamplarına sürülmesi, Adolf Eichmann Alman Reichsbahn’ıyla (Nazi Almanyası’nda devlet demir yolları, PoliTeknik’in notu) işbirliği yaparak bu planın lojistik koordinasyonunu ve bürokratik idaresini üstlenmişti.

Shoah’yı (*Yahudi Soykırımı*, PoliTeknik’in notu) Alman toplumunun belleğinde canlandırılması, Almanya’da sosyalleşmiş hiçkimse büyük suçluluk duygusunu gün yüzüne çıkardı. Her ne kadar göstericilerin büyük bir bölümü Nazilerden sonra doğan insanlar olarak

Kollwitz'in Afişleri | Städel Müzesi Sergisinden 2024 | Foto: Ömer Yaprakkıran

onların işledikleri suçlardan sorumlu tutulamazlarsa da, belli ki yandaş ya da failler olarak gerçekten suçlu olabilecek ebeveynlerinin ve büyükanne ve büyükbabalarının suçunu ağır bir yük olarak taşıdıkları açıktır. Tahminen 6 milyon insanın ölümüyle sonuçlanan akıl almaz bir cürümü pişmanlık takip etmek zorunda. Her borç ödenmek ister. Ve böylece binlerce kişi, o zamanlar yaşananların bir daha asla yaşanmaması gerektiğini itiraf etmek için yola çıktı.

Kilisenin bildiği günah çıkartmak, psikanalizin ise çağrışımsal itiraf. Her ikisinde de istenen bağışlanmaktır ve bu istek birçok durumda kabul edilir. Bu başta bir otorite tarafından - rahip, papaz ya da psikanalist - onaylanmış suçun sonuçta affedilmesidir. Bu tabii ki günahkârlar tarafından gerçekleştirilemeyecek bir arınma ritüelidir. Daima arınmayı gerçekleştiren ve bu güce sahip olan bir otoriteye ihtiyaç duyulur. Vaftiz de vaftiz edileni il günahından arındırmayı amaçlayan bir ritüeldir, İsa adına konuşan, ve vaftiz edileni topluluğa dahil etme yetkisine sahip bir otorite tarafından gerçekleştirilen bir ritüel. Ama siyasetin kutsal olmayan dünyasında gösteriler en yüce kutsamalarını devlet temsilcilerinden alırlar. Ancak dışarıda duranları, olaylara farklı bir bakışları olanları, katılımcı olmayanları ya da dolandırıcılığı farkedendenleri, artık demokrasi olmaktan çıkmış bir demokrasiye bağlılık göstermeyenler ebedi lanetle karşı karşıyadır. Onlar ateş gölünün ve yanan kükürtün içine düşmekten kurtulurlar. Neoliberal-kapitalist koşullarda onları finansal gelir kaynaklarının yok edilmesi, itibarsızlaştırılması, şüphe altında tutması ve sosyal olarak izole edilmesi yeterlidir.

Anlam düzeyinde suçluluk, neden olduğu acıyla düşüncüyü felç eden ve mantıksızlığa yol açan etkili bir duyguyu tanımlar. Her bireye yaşam görevi olarak verilen ve mantıksal olarak açıklanabilen sorumluluk içinse durum farklıdır. Yukarıdaki olayda suç ve sorumluluğa dair basit bir ayırım yapılamaz, çünkü elbette protestocula-

rın büyük bir bölümü sırasıyla 1933 ve 1942'de yaşananların sorumluluğunun bilincinde ve tekrarından korkuyor. Bu tekrar korkusu, politikacıların uğursuz Wannsee Konferansı'na atıfta bulunmalarıyla körüklenmektedir. Korku ile

gün hâlâ geçerlidir, sadece artık dini veya kült bağlamı dışında seçilememektedir ve bu nedenle otorite tarafından talep edilen bir itaati çelişkiye düşmeden kabullenmek için uygundur. Hannah Arendt'e göre otorite itaat bekler,

YENİ FAŞİZM KENDİNİ GÜZEL GÖSTERİYOR VE ÇİRKİN YÜZÜNÜ HAYIRSEVERLİĞİN VE İÇİ BOŞ DEMOKRASİ TÜMCELERİNİN ARKASINA SAKLIYOR.

bütünlümlü bir kolektif suç duygusu öyle bir yöne maniple edilebilir ki, her ikisi de - korku ve suç - kalıcı olarak sürdürülebilir, ancak kefarete olanağı da muhafaza edilir. Herkesin uyanık olması halinde, telkin bu yönde, demokrasi tüm güzelliğiyle açınabilir. Telkin şu demek: Kulağına fısıldamak. O doğrudan psikolojiye el atıyor ve duygu, düşünüş ve eylemi etkileme girişimidir; dolayısıyla yukarıda betimlenen olayda, gücü elinde bulunduran siyasi karar vericilerin isteği doğrultusunda toplumu etkilemek amaçlanmaktadır. Özellikle de medya aracılığıyla.

Toplumu bu şekilde kendine bağlama stratejisi, ideal biçimde üst ile ast, sermaye ile emek arasındaki farkı silikleştiriyor ya da Hegel'in sözleriyle: Efendi ve hizmetkâr arasındaki farkı bulanıklaştırıyor. Bu ilişki günümüze dek değişmedi: Efendiler tekeli-kapitalist yönelimli, küresel ölçekte faal şirketler ve de finans endüstrisidir, hizmetkârlar ise gerektiğinde "kemer sıkılmaları" tavsiye edilen, yani fedakârlıkta bulunmaları istenen emektar halktır. Bu ilişkinin bozulmaması, kurban sayılanlara karşı yaptırım rejiminde anlaşılan neoliberal politikanın görevidir. Yoksullukla mücadele, elbette mevcut hükümetin reddettiği çok eski bir demokratik eylemdir.

Kurban

Kurban sunusundan önce bir arınma ritüelinin gerçekleştirilmesine yönelik arkaiklik izlenimi veren uygulama bu-

o zor ve şiddeti dışlar, hiyerarşiktir ve argüman ve kanaatle bağdaşmaz. Yukarıda sıralanan dört karakteristiğin üçü göstericiler için geçerlidir. Arendt'in tanımı bir yerde günümüz koşullarıyla farklılık gösteriyor, çünkü ayrılıkçılar zor ve dolaylı şiddetle gösterilere katılmaları için baskı altına alınıyor, bu zorla bağlılık göstermekle kıyaslanabilir. Bunu yapmayanlar kendilerini "sağcı" fikirlerden şüpheli hale getirir. Çiftçilerin protestolarını burada örnek göstermekle yetinmiş olalım. Bu protestolar bir bağlılıkla ilgili değil, çiftçiler sadece Almanya'da değil, Avrupa Birliği'nin pek çok yerinde varlıklarından endişe duyuyor. Onlar "darbe hayalleri" kurmakla ve "sağcılığa" açık olmakla suçlandı, nitekim bu çabucak nasyonal sosyalistlerin "kan ve toprak ideolojisi"ni çağrıştırmaya itiyor. Günahkârlar gönüllü olduğu kadar itaatkârca da otoriteye bağlanıyor ve aynı anda bireysel bağımsızlığın olmazsa olmazı olan öznel sorumluluklarından sıyrılıyor. Elbette güvenini en başından itibaren kaybetmiş bir otoritedir bu, çünkü şiddete başvuruyor ve şu olağanüstü fedakârlıkta bulunulmasını istiyor: Barış düşüncesinden vazgeçilmesini!

Savaş

Savaş hakkında konuşmak istemeyenler "sağ" denilince susmalıdır. Tarihsel deneyim Nazi Almanyası'nın başından beri savaşı planlamış olduğunu göstermektedir. Anti-Semitizm ve ırkçılık, Yahudilerin yok edilmesinin "aryen" ve Slav halklarına karşı sava-

şın "Lebensraum Ost" kampanyasının bir parçası olarak "üstün ırk" biçiminde meşrulaştırılabildiği ölçüde bir ittifak oluşturdu. Faşizm ile savaş arasındaki bu bağa hiçbir yerde değinilmiyor ve gösterilerin gölgesinde bir sonraki savaş için silahlanan bir hükümet açısından bu zaten aleyhte bir hamle olurdu. "Sağ"a karşı birleşerek kolektif suçluluk duygusundan arınmış bir toplum yaratmayı umanlar, bu ayrıntıyı kasıtlı olarak gizlemekte ve odak noktalarını Wannsee Konferansı ile daraltmaktadırlar.

"Bir daha asla ŞU ANDIR!", dudaklardan kolayca süzülen, dilbilgisi açısından başarısız ama tanıtımsal kısaltmasında açıkça çekici olan bu slogan, selamet vaadini yerine getiremeyecektir. Tıpkı Avrupa faşizmi gibi, nasyonal sosyalist faşizm de geri dönmeyecektir. Yeni faşizm kendini güzel gösteriyor ve çirkin yüzünü hayirseverliğin ve içi boş demokrasi tümcelerinin arkasına saklıyor. O kendini modern, küresel, çağdaş gösteriyor. Teknolojik ilerlemeyle insanları transhümanist-dijital cehenneme cezbediyor. Bu transhümanist-dijital cehennem, insanların dönüşecekleri insan-makineyi yönetmek ve kontrol etmek için yapay zeka ile dolu olacak. Bunu ayrıntılı olarak açıklamak elbette yeni bir makale gerektirecektir. Son olarak, Siegfried Kracauer'in 1936-1938 yılları arasında "Totaliter Propaganda" üzerine yazdığı aynı derecede açık görüşlü ve unutulmaz sözlerini hatırlamakta fayda var:

"Siyasi sloganları ve sergilenen tutumları olduğu gibi kabul edersek, gerçek tarihsel olaylar hakkında hiçbir şey öğrenemeyiz. Bir slogan kulağa ne kadar ideal gelirse gelsin, yine de somut maddi çıkarlarla ilişkisini sürdürür, hatta bu çıkarlar tarafından koşullandırılır; aslında, kendini ne kadar ideal gösterirse, bu şüphe o kadar artar. Bir sınıfa da tabakanın diğer sınıf ya da tabakalara egemen olduğu bir toplumda, idealize edilmesi ve maskelenmesi gereken her şeyden önce egemen grupların çıkarlarıdır; çünkü ezilenlerin sömürülmesi ve iktidar arzusu gibi çıkarlar çıplak olsalardı çekici olmazlardı. Hiçbir kavram bu tür çıkarlara sahip olmak, yani bir ideoloji olarak kullanılmak için yeterince çekici olamaz."¹

¹ Siegfried Kracauer: Totalitäre Propaganda, hrsg. und mit einem Nachw. von Bernd Stiegler, Berlin 2013, S. 11.

Michael Winkler

Daha iyi bir gelecek umudu

1 Fransız filozof Michael Serres ölümünden iki yıl önce "*C'était mieux avant!*" başlıklı küçük bir kitapçık yayınladı. Almanca çeviride şu başlıkla yer aldı: *Daha önce tam olarak ne daha iyiydi?* Bir istisna olarak orijinal başlıktan daha doğru bir çeviri yapılmıştı. Çünkü Serres kesinlikle şimdiki zamanın, özellikle de modernitenin körü körüne bir destekçisi değil, ama sosyal sistemlerdeki bilhassa güncel iletişimsel süreçlerin eleştirel bir gözlemcisiydi.

Sade bir dille ifade etmek gerekirse, Serres bu küçük kitabında geçmişe ağlayan ve geçmişini daha iyi, hatta daha akılsel ve daha erdemli bir yaşam olarak öven tüm o aşıtlarla hesaplaşıyor. Başka bir deyişle, Rousseau'nun küçük Emile üzerindeki oldukça acımasız deneyini tasarlamak için seçtiği bilinen bir modelle bunu yapıyor; Aydınlanma'nın aydını nihayetinde doğaya adanmış bir eğitim yoluyla antik çağda var olduğu varsayılan bir durumu restore etmekle ilgileniyordu. En azından orada köleliğin hüküm sürdüğü, insanların çoğunluğunun demokratik katılımdan dışlandığı gerçeğini göz ardı edersek, dünyaya her gün hakim olan silahlı çatışmalardan ise bahsetmeye bile gerek yok.

Kısacası: Geçmişin dünyası nadiren asil ve iyiydi; Serres'in argümanının her zaman bir geçerliliği vardı. Ve evet, bazen yaşayan çağdaşlarımıza güvenebiliriz ve güvenmeliyiz de ve hatta gelecek için biraz umutlanabiliriz. İlerleme pekala mümkün olabilir – belki de uygun girişimlerde bulunmak ve bunları hayata geçirmek bize bağlıdır.

2 Bunun PoliTeknik'le, onun onuncu yıldönümüyle, bu derginin salt otuz sekizden fazla sayısı ve uzun zamandır eğitim hakkının genişletilmesiyle ilgilenen küresel ortamla ne ilgisi var? Oldukça fazla. Ancak her şeyden önce Michel Serres'e bir noktada – onu sonradan desteklemek üzere – katılmıyorum. Hangi referans noktası seçilirse seçilsin, geçmişte işlerin hiçbir şekilde daha iyi olmadığı yönündeki tanısı doğru olsa bile, şöyle bir gözlemden kaçınmak olanaksızdır: Geçen asrın 1990'lı yıllarına kadar ve hatta 21. yüzyılın ilk on yılında kamusal, akademik ve hatta bazen özel iletişim süreçleri bugün olduğundan daha açık ve farklılaşmıştı. Aslında kendimizi kandırmamalıyız: Özellikle Almanya'da siyasi koşullar oldukça katıydı; Kohl hükümetinin uzun döneminin ardından, kısa bir aradan sonra, Merkel döneminin kurşun ağırlığındaki

sakinliği Almanya'da yayıldı ve geriye dönüp baktığımızda, nüfusun geniş kesimlerinin yaşamlarına dokunan hangi alana bakarsak bakalım, gerekli herhangi bir gelişmeyi kaçırmış olduğumuza kabul etmeliyiz. Eğitim-öğretim, sağlık, çevre, toplumun altyapısına ilişkin gerekli değişiklikler, demokratikleşme süreçlerinin kolaylaştırılması – tüm bunlar, ne yazık ki – talihsizce – neoliberalizm terimiyle adlandırılan, daha çok piyasa-radikal kapitalizmi olarak tanımlanan bir siyasi ve sosyal ekonomi modelini nihayet dayatmak için büyük ölçüde göz ardı edildi. Bu, öncelikle bireyselleştirici, hatta tekilleştirme ola-

rak kutlanan tüketim kültürünün geniş kapsamlı bir uygulamasıyla ilişkilidir – daha yakından incelendiğinde, bu tüketim kültürü, yalnızca kontrolsüz bir sınıf toplumunun, onu ideolojileştiren ve bu nedenle etkilenenler tarafından inanılır bir şekilde kutlanan tüm unsurlarıyla birlikte geri dönüşünü ifade etmekle kalmıyor, aynı zamanda her şeyden önce, pek mümkün görünmeyen sistematik kör etme ve acizleştirme eylemleri ile el ele yürüyor..

Bununla birlikte şu geçerli: Bu on yıllarda yürütülen siyasi söylemlerin, bu tanımı bugün yaşananlardan daha fazla hak ettiği de doğrudur. Çünkü bu tartışmalarda çelişkilere sadece izin verilmemekle kalmazdı, aynı zamanda talep de edilirdi; tartışmayı durdurmak için değil, daha fazla kavrayışın mümkün olacağı ve her şeyden önce kararların gözden geçirilebileceği şekilde devam ettirmek için. Bazı insanlar o zamanlar çok fazla konuşma ve çok az eylem olduğundan şikayet etse de, düşünme bir süreç olarak talep ve teşvik ediliyordu. Buna karşın günümüzde pozisyonların katılaşmasına, örneğin kimliğin belirlenmesi ve tesis edilmesinde bir aşırı ahlakileştirmeye, başkaları için duyumsanan dikkat ve endişeye yol açmayan bir dikkat ve duyarlılık taşkınlığına tanık oluyoruz. Başından beri daha iyisini bilen bir katılışma. Bir yanda gerçek, adalet ve erdemin ölümcül bir karışımı, diğer yanda tikellik vurgusu, ki bu da izolasyonla, hatta bazen reddetmeyle, bazen de neredeyse şaşırtıcı bir nefretle el ele yürüyor.

Olabildiğince çok sayıda insanın, belki de – bu ütopya umuduna izin verilebilir – tüm insanların, her bir bireyin, iyi bir yaşamın ne anlama gelebileceğini deneyimleyebileceği akıllı, ihtiyatlı, denetleyici niyetle gelişmeleri ilerletmeyi hep birlikte başarıp başaramayacağımız ve nasıl başarabileceğimiz sorusunu gündeme getirmek yerinde.

Yani: Serres, geçmişte sadece daha iyiyi aramak ve bulmak isteyenleri haklı olarak eleştiriyor. Ancak daha yakın zamanlara ilişkin olarak iki kat yanılıyor ve bir diyalektiği gözden geçiriyor: Yalnızca birkaç on yıl, yani kısa bir süre önce düşünce ve ifade özgürlüğü kazanılmıştı ve şimdi bu özgürlük yok olma tehlikesiyle karşı karşıya. Özellikle de üniversitelerde, yüksekokullarda ve okullarda. Her şeyi bilen bir tutum yayılmakta ve en korkunç erdem terörüyle birleşmektedir – bu da her zaman, salt genel olarak değil, her bir bireyde de düşünce çeşitliliğinin kaybolmasına yol açmaktadır. Bazıları daha fazla bir

artık tam anlamıyla işe yaramamakta, bu da açıkça düşünmeyi ve konuşmayı daha da gerekli hale getirmektedir.

4. PoliTeknik eğitime olanak tanıyan bir araçtır; diğer insanlarla, diğer kurum ve fikirlerle, her zaman birbirini tanımak, birbiriyle sohbet girmek, fikir alışverişinde bulunmak, birlikte öğrenmek ve gelişmek niyetiyle bir diyalog süreci olarak eğitim. Zeynel Korkmaz'ın bir insan hakkı olarak eğitim hakkının genişletilmesi için başlattığı projeyi karakterize eden de bilhassa budur. Uzun süre beni biraz rahatsız ettiğini saklamayacağım, çünkü bu proje her şeyden önce bir iletişim yapısı oluşturmakla ilgiliydi ve hâlâ da öyle. Eğitim hakkının genişletilmesi konusunda diyaloga girecek ortaklar bulmak. Benim düşüncüm şeyse, tartışmalı ve diyalektik olarak çelişen pozisyonları bile, muhtemelen – bu kadar özeleştirme olmalı – biraz daha iyi bilen birinin jestiyle tanıtmak ve sunmaktır. Bunun için beni bağışlayın – *déformation professionnelle* denen şey, bir (artık: eski) üniversite öğretim görevlisi olarak kaçınılmaz olarak gelen bir tutumdur. Öğrencilere mümkün olan en geniş özgürlüğü vermek isteseydiniz bile bir şeyler öğretmek zorundasınız.

Ancak: Bir insan hakkı olarak eğitim hakkını genişletme projesi, başlangıçta mümkün olduğunca çok sesin duyulabileceği, tabiri caizse çok sesli bir platform sunuyor. Bir diyalog tekniği, ki sadece bu bile şaşırtıcı: Dünyanın her yerinden insanların eğitim konusunda ortak bir sohbete girebilmeleri, tüm farklılıklara rağmen birbirlerini anlayabilmeleri, birbirlerine anlayış gösterebilmeleri.

Kesinlikle zorlu bir süreç. Aynı zamanda salt eğitim ile sınırlı olmayan konuşmalarda genellikle yaşadığımız hızlı konumlanma konusunda bizi mütevazı ve temkinli kılan bir süreçtir bu. PoliTeknik tarafından, Zeynel Korkmaz tarafından başlatılan proje – en azından benim için – uzun zamandan beri insanların birbirleriyle iletişim kurabilecekleri, ortak bir amaç peşinde koşabilecekleri ideal bir eğitim alanı olarak kendini gösterdi – o, günümüzün zor koşullarıyla ve her durumda var olan zorluklarla yüzleşmeyi reddetmeyen, ancak yine de ortak bir zemini mümkün kılan evrensel bir hümanizmi mümkün kılıyor. Bazen biraz umutsuz görünen bir zamanda umut veren, ancak daha sonra cesur hayaller gibi görünen ancak gerçeğe dönüşen sürprizler sağlayan son derece insani bir proje. Nitekim bir şeylerin geçmişte ya da günümüzde olduğundan daha iyi olabileceğine dair.

BU AÇIDAN BAKILDIĞINDA POLİTEKNİK, KATILAŞMA TEHDİDİ ALTINDAKİ BİR TOPLUMDA BELKİ DE SADECE KÜÇÜK AMA ÖNEMLİ BİR İŞARET FİŞEĞİDİR

şey söylenmemesi gerektiğini söylerken, diğerleri kafalarındaki makasa zaten kendilerinin el attığından şikayet ediyor; bu arada, bunun artık siyasi kamplarla değil, sekülerleşmiş bir toplumda ironik bir şekilde oldukça tuhaf inançlarla ilgisi var (bu arada olup bitenlerin ironisini arttırmış olmak açısından, sorun bu sekülerleşmede ve bununla bağlantılı olarak hatta rasyonalitenin kesinliğine olan inançta; Thomas Bauer'in belirttiği üzere muğlaklığın kaybında yatıyor olabilir).

3. Bir kez daha: Bunun PoliTeknik ve başlattığı projelerle ne ilgisi var? Zeynel Korkmaz ve tüm yol arkadaşlarıyla – ve şu çekincenin gizlenmemesi gerekir, çok az sayıda kadın yol arkadaşı? Hemen hemen her şey! PoliTeknik, – artık biraz uzak geçmişte mümkün hale gelmiş olan – bu açık, eleştirel, tartışmalı söylemi sürdüren, – her zaman onaylamamız gerekmeyen – fikirleri pozisyonlar olarak değil, düşüncenin devindirici olarak görünür kılan bir dergidir. Ancak böyle bir mecranın önemi de burada yatıyor: Diyalektiğe, gerilimlere, çelişkilere tutunması, tabiri caizse şu ya da bu düşünceye boyun eğmek yerine, yan cümlelere, yan yorumlara ve göreliliklere dikkat etme zorunluluğu getirmesi. Çünkü bunlar genellikle ana fikirde kesin gibi görünenlerden daha önemlidir.

Bu açıdan bakıldığında PoliTeknik, katılışma tehdidi altındaki bir toplumda belki de sadece küçük ama önemli bir işaret fişegidir – her ne kadar toplum bazen görüldüğünden çok daha açık olsa da. Katılışma tehdidinin nedeni, içindeki insanların kendi düşünme faaliyetlerinden kaçınmalarındır; çünkü bazıları, kendi sıra dışı düşüncelerinin, fikirlerinin ve önerilerinin, kendilerini her zaman daha iyi hissedendenler değirmen taşları arasında sıkışıp kalacağından endişe etmektedir; şaşırtıcı biçimde, sol ve sağ arasındaki eski ayrımlar

HATAY - GAZZE KARDEŞ ŞEHİR

[BİR DÜŞÜNCE]

Michael Klundt

Magdeburg-Stendal Üniversitesi

POLİTEKNİK'in 10 yılı:

Demokratik siyasi eğitime ve eleştirel medyaya ihtiyaç var – özellikle savaş ve kriz dönemlerinde

Hırslı süper güç politikalarının ekonomik savaşlar, ekonomik gerileme ve sosyal kesintilerle el ele gittiği bir dönemde yaşıyoruz. Aşırı sağcı faaliyetlere karşı kitlesel gösterilerin yapıldığı, ancak Alman siyasetinde sağa kayışın hız kesmeden devam ettiği; BM raporuna göre Filistinlilere yönelik soykırımın gözlerimizin önünde gerçekleştiği (bkz. BM raporu: <https://www.un.org/unispal/wp-content/uploads/2024/03/a-hrc-55-73-auv.pdf>); Ukrayna savaşında müzakere edilmiş bir barışın AB ve NATO tarafından hâlâ reddedildiği, Avrupa'da nükleer savaş riskinin arttığı ve aynı zamanda devletlerin kendi nükleer silahlarını geliştirme çabaları nedeniyle önemsizleştirildiği; NATO'nun büyük ölçekli manevralarının Rusya'ya karşı yeni bir tehdit zemini yarattığı bir zamandır bu.

Küresel perspektiften bakıldığında bağlam yine farklı görünüyor. Eski Alman ordusu ve NATO generali Harald Kujat şöyle diyor: "Aslında şu anda biz bu yeni jeopolitik dünya düzeninde yeni bir aşamadayız. Şu anda iki blok ortaya çıkıyor. Bir yanda hâlâ BRICS ülkeleri var. Ama aynı zamanda Şanghay İşbirliği Örgütü [ŞİÖ] ve yılın başından bu yana, ABD'nin şimdiye kadar çok yakın bir müttefiki olan Suudi Arabistan'ın da aralarında olduğu, altı devletin daha BRICS'e katılması, ve bildiğim kadarıyla birçok Güney Amerika ülkesi de dahil olmak üzere BRICS örgütüne katılmak isteyen 30'dan fazla devlet var. Burada çok güçlü bir blogun ortaya çıktığını görebiliyoruz. Öte yandan ABD, köprü olarak kullandığı NATO üzerinden Avrupa devletlerini Çin'e karşı Batı bloğuna entegre etmeye çalışıyor. Dolayısıyla şu anda Ukrayna'daki savaşın bir sonucu olarak burada gördüğümüz şey, bu gelişmenin yeni bir dinamik kazanmış olmasıdır. Ukrayna savaşı bu blogun oluşmasına ve sağlamlaşmasına katkıda bulunmuştur [...]. Bu bizim için çok belirleyici bir nokta, çünkü bu savaş Avrupa topraklarında gerçekleşiyor. Tırmanma riski, birçoklarının söylediği gibi üçüncü bir dünya savaşının patlak vermesi değil, büyük bir Avrupa savaşının patlak vermesi ve Avrupa'daki konvansiyonel bir savaşın nükleer bir savaşa dönüşmesi riskidir. Bu Avrupa için çok belirleyici bir faktördür, ancak Amerika Birleşik Devletleri için o kadar da değildir. Bu bakımdan burada tamamen farklı güvenlik çıkarlarımız var. Ama kimse bunların adını koymuyor, bizim de sorumuz bu" (<https://www.youtube.com/watch?v=sQXbSjH4ME>). Neredeyse hiç kimsenin bu sorunların adını koymadığına dair bir itiraz gelebilir. Neyse ki son on yılın POLİTEKNİK okurları bunların birçoğunu öğrenebildi.

<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/82/Munchhausen-AWille.jpg>

Bunun dışında yeni Soğuk Savaş tüm yönleriyle, İngiliz siyasetçi Arthur Ponsonby'nin neredeyse 100 yıl önce Birinci Dünya Savaşı'na ilişkin araştırmalarından tespit edebildiği savaş propagandasının on şartına bağlı kalmaktadır. Şartlar şunlardır:

1. Biz savaş istemiyoruz!
2. Savaşın tek sorumlusu düşmandır!
3. Düşman kampının lideri bir şeytandır!
4. Biz özel çıkarları değil, asil bir amacı savunuyoruz!
5. Düşman bilerek zulüm yapıyor; biz hata yapıyorsak bu kasıtsızdır.
6. Düşman izinsiz silahlar kullanır.
7. Biz az kayıp veriyoruz, düşmanın kayıpları ise oldukça fazla.
8. Tanınmış kültürel figürler ve bilim insanları davamızı destekliyor.
9. Davamızda kutsal bir şey var.
10. Propagandamızdan şüphe duyan herkes düşman için çalışmaktadır ve bu nedenle haindir.

Şimdi bu on şarttan hangisinin Bay Habeck ve Bayan Baerbock, Bay Kiesewetter, Bay Hofreiter, Bay Röttgen, Bayan Strack-Zimmermann ve "Radio Rheinmetall"den (ARD, ZDF, SPIEGEL,

BILD vs.) medya arkadaşları Lanz, Mi-osga, Zamperoni ve Slomka ve diğerleri tarafından doğrudan ya da dolaylı bir şekilde (henüz) yapılmadığını güzelce tartışabiliriz.

Mantıksız savaş çığırtaçları akıl ve barıştan şüpheleniyor

Bu arada toplumun ve düşüncenin militarizasyonu da ilerlemektedir. Yeniden silahlanma fanatiklerinin argümanları özünü ve popülaritesini kaybederken, muhaliflere yönelik saldırıları giderek daha saldırgan ve baskıcı bir nitelik ve nicelik kazanıyor. Bu, hegemonyal gücün askeri-endüstriyel kompleksi lehine egemen çıkarlar yasasına karşılık gelmektedir. CDU'lu siyasetçi Roderich Kiesewetter, 2023'ün sonunda Ukraynalı dul ve yetimlere, kocalarının ve babalarının neden ölmek zorunda olduğuna dair Alman perspektifinden net bir açıklama getiriyor: Donetsk-Lugansk bölgesindeki Avrupa'nın en büyük lityum yatakları, enerjideki geçiş dönemi-ne yönelik "vekalet savaşında" önemli bir hedef. (https://www.youtube.com/watch?v=Urid8hF54_k). "Avrupa enerjideki geçişi gerçekleştirmek istiyorsa, kendi lityum yataklarına ihtiyacı var.

Avrupa'daki en büyük lityum yatakları Donetsk-Lugansk bölgesindedir (...). Dolayısıyla burada da arka planda tamamen farklı hedeflerimiz var" (ARD'nin 17.12.2023 tarihli Berlin raporu). Nasıl oldu da böyle savaş stratejistleri hayatlarımızı tehlikeye atabiliyor? Dediğim gibi, POLİTEKNİK okuyucuları son on yıldır bu gelişmeyi eleştirel bir gözle takip edebiliyor.

Siyaset ve medyada tek taraflı habercilik

Alman hükümetinin insan haklarının ulusal ve uluslararası düzeyde hayata geçirilmesine ilişkin görüşlerini ortaya koyan 11. İnsan Hakları Raporu da yaklaşık on yıl önce yayınlanmıştı. Raporu dönemin Federal Hükümeti, Şubat 2014'teki darbeden bu yana Ukrayna'daki insan hakları durumuna da değinmiştir. Şöyle yazıyordu: »Şubat sonunda (2014; M.K.) Kiev'deki hükümet değişikliğinin bir sonucu olarak, rapor döneminden bu yana insan hakları durumu, özellikle toplanma ve ifade özgürlüğü, basın özgürlüğü ve yargının kötüye kullanılması konularında temelde iyileşmiştir«. Bu değerlendirme biraz rahatsız edici. Daha önce Maidan'da eski yozlaşmış oligarşik yönetime karşı gösteri yapmış olabilecek, ancak bunu yapmak için Rus karşıtlığına ihtiyaç duymayan ve Nazi işgali sırasında Holokost ve diğer soykırımlarda Ukraynalı Nazi işbirlikçilerini alkışlamak istemeyen muhalefet üyelerine, vicdani retçilere, Bandera destekçisi olmayanlara, anti-faşistlere, solculara, komünistlere yönelik zulüm ve kötü muamele rapor edilmemiştir.

Şubat 2014'te gerçekleşen rejim değişikliğinin bu şekilde gönül rahatlığıyla anlatılması, Ukrayna anayasası konusunda da gözlemciyi biraz hayrete düşürüyor. Bilindiği üzere, parlamento binasının içinde ve dışında silahlı adamların »eşlik ettiği« parlamento, tehdit edilen ve kaçan ancak istifa etmeyen devlet başkanının görevden alınması için anayasal olarak gerekli olan dörtte üç çoğunluğu sağlayamamışlardır (bkz. 1 Nisan 2015 tarihli Hintergrund). Avrupa Komisyonu sözcüsü 24 Şubat 2014 tarihinde AB'nin Ukrayna parlamentosunun Yanukoviç'i görevden alma kararını tanıdığını belirtirken (Kiev'deki oylamanın üzerinden 24 saat geçmeden), örneğin AB Komisyonu eski Başkan Yardımcısı Günter Verheugen, hukukun üstünlüğü açısından son derece tartışmalı olan bu süreci şiddetle eleştirdi: »Yanukoviç'in devrilmesinden sonra yeni Ukrayna hükümeti, kendi ülkesinde bile çoğunluğun güvenine sahip olmamasına, Rusya karşıtı olmasına ve etnik eğilimli güçleri bünyesinde barındırmasına rağmen, hiç gerek yokken

hemen canı gönülden desteklendi« (SPIEGEL, 19 Mayıs 2014). Eski bakan Egon Bahr ise şunları söyledi: »Eğer konu bu kadar ciddi olmasaydı, buna komik denirdi. Kiev'deki mevcut hükümetin yasal dayanağının ne olduğunu bilmiyorum« (SPIEGEL.de, 21/11/2014).

»Maidan« Ukrayna'sından ayrılma ve Kırım'da nüfusun çoğunluğunun Rusya Federasyonu'na katılma referandumları ile Lugansk ve Donetsk "halk cumhuriyetleri"nin özerklik oylamalarının tam da Kiev'deki iktidarın yasal dayanağının tartışmalı olduğu bu döneme denk gelmesi hiç de önemsiz değildir; zira iktidarın ilk icraatı nüfusun Rusça konuşan kesiminin dilini konuşmasını yasaklamak olmuştur. 2014'ün baharında anti-oligarşik bir devrimin gerçekleşmediği, olsa olsa iç oligarşik bir yeniden gruplaşmanın yaşandığı ortaya çıktıkça, insan hakları durumunun Alman hükümetinin 11. İnsan Hakları Raporu'nda olduğundan daha objektif bir şekilde gözlemlenmesi gerekirdi (bkz. ayrıca Uluslararası Af Örgütü ya da AB'nin Mart 2015'te Kiev'deki Maidan'da ve çevresinde yaşanan şiddet ve silahlı saldırılar, Odessa ve Mariupol'daki cinayetler, yolcu uçağının düşürülmesi vb. olayların tarafsız bir şekilde soruşturulması yönündeki talepleri; bkz. 26 Nisan 2015 tarihli Süddeutsche.de).

Takep eden sekiz yıl boyunca Kiev ordusu ve aşırı milliyetçi ve aşırı sağcı paramiliter güçler Donbass'taki doğu Ukrayna halkına karşı bir »terörle mücadele operasyonu« yürüttü. BM rakamlarına göre Şubat 2022'ye kadar, – Minsk Anlaşmalarını ihlal eden – ağır topçu ateşleriyle sivil yerleşim alanlarının bombalanması sonucu 13.000'den fazla insan hayatını kaybetti. Kiev'in "Ukrayna'nın Kırım'ı yeniden fethinden" sonra yüz binlerce Kırımlıyı sınır dışı edeceğine dair açıklamaları da Kırım'da Ukrayna'ya dönüş hevesini sınırladı (bkz. 5 Nisan 2023 tarihli taz). Bu garip bir mantık, ama bu mantık ancak tüm Batı medyasının ve NATO devletlerinin büyük çoğunluğunun Kiev'in doğu ve güneydeki ayrılıkçı Rus-Ukraynalı nüfusuna karşı 2014'ten 2022'ye kadar sekiz yıl süren savaşını görmezden gelmesi ya da kabul etmesi nedeniyle gerçekleşebildi. Neredeyse tüm medya, çünkü örneğin POLITEKNİK, Auernheimer, Bittner ve diğerlerinden daha eleştirel seslerin on yıl boyunca bu konuda söz sahibi olmasına izin verdi ki bu olağanüstü bir başarıdır.

"Barışın ortasında düşman bize saldırıyor" mu?

Mart 2021'de Ukrayna Devlet Başkanı Zelenskiy, Kırım'ı yeniden ele geçirmek için bir kararname imzaladı. Bunu ülkenin güneydoğusuna büyük bir Ukrayna askerinin konuşlandırılması izledi ve 16 Şubat 2022'den itibaren AGIT, Ukrayna ordusu tarafından Donbass'a yönelik topçu bombardımanında keskin bir artış kaydetti. 24 Şubat 2022'de Başkan Putin, Rus ordusuna uluslararası hukuku ihlal ederek Ukrayna'yı işgal etme emri verdi.

2022 baharında Baden-Württemberg Eyaleti Politik Eğitim Merkezi Ukrayna'daki savaşla ilgili bir broşür yayınladı. "Putin'in barışa saldırısı"

başlığını taşıyan broşür, Donbass'taki bölgelerin – belirtildiği üzere – sekiz yıldır Ukrayna topçusunun ateşi altında olduğunu unutturuyordu. Broşürün kapağındaki karikatürde bir Rus askeri silah arkadaşlarına şöyle diyor: »Onlar (Ukraynalılar; M.K.) insan gibi görünüyorlar ama kana susamış, nefret dolu canavarlar!« Bu, savaş propagandasından kaçınan yüksek kaliteli demokratik siyasi eğitim için çitayı oldukça aşağıya çekti.

Kısa bir süre sonra Federal Politik Eğitimi Merkezi (BPB) konuyla ilgili bir broşür yayınladı. Broşürün adı: »Neler oluyor? Rusya'nın Ukrayna'ya karşı saldırısı«. Broşürde, Almanya'daki tüm okul çocuklarının »Rusya'nın otoriter bir şekilde yönetildiğini«, Ukrayna'nın ise bir "demokrasi" olduğunu öğrenmesi gerektiği belirtiliyor. Ukrayna'da 2022'den beri yasaklı olan 14 kadar parti ve yasaklı

ANCAK HALKIN ÇOĞUNLUĞU HAKLI OLARAK ALMANYA'NIN SAVAŞA DAHİL OLMASINDAN, NÜKLEER SAVAŞ TEHLİKESİNDEN VE YAPTIRIMLAR NEDENİYLE YAŞAM STANDARTLARININ DÜŞMESİNDEN KORKUYOR.

sivil toplum medyası BPB'ye bunun için mutlaka teşekkür etmişlerdir.

Olayların kronolojisinde NATO'nun bir savunma ittifakı olduğu ilan edilmektedir. Yazarlar, 1990'dan sonra tüm vaatlere rağmen ilerletilen savaş ittifakının yayılmacılığını ve 25 yılı aşkın bir süredir uluslararası hukuku ihlal eden saldırı savaşlarını (çoğu Müslüman yüzbinlerce ölüm görünüşe göre sayılmıyor) atıyorlar. Bu aynı zamanda Moskova'nın »savaş« hakkında konuşmasına izin verilmediği ve 1999'dan beri Almanya'da kullanılan hoş ikame sözcüklerden (örneğin »insani müdahale« veya »Hindikuş'ta Almanya'nın güvenliğinin savunulması«) bahsetmeye gerek olmadığı gerçeğini rapor etmeyi kolaylaştırıyor.

BPB broşürüne göre, Ukrayna'da on yılı aşkın bir süredir birbirleriyle mücadele eden »Avrupa yanlısı« ve »Rusya yanlısı« güçler de var. Burada tekrar durmamız gerekiyor: »Avrupa yanlısı« mı? Avrupa, 27 AB ülkesinden çok daha fazla ülkeye sahiptir. Federal Politik Eğitimi Merkezi tarafından yayınlanan dünya haritasına göre Avrupa'nın en büyük şehri Moskova'dır (8.6 milyon nüfus). Ve tüm eski kahverengi ve yeni zeytin yeşili Stalingrad savaşçıları şimdi çok metanetli olmalı: BpB'nin bu dünya haritasına göre, Avrupa'nın en uzun nehri aslında Volga'dır (3.688 km). Kremlin'in muhtemelen en önemli sakini her kimse: sabah Avrupa'da kalkıyor ve akşam Avrupa'da yatıyor. Siyasi eğitimini en üst düzeyde sürdüren herkes burada daha hassas olmalıdır. Aşırı ve tehlikeli düşman inşalarının mevcut aşamasında, yukarıda bahsedilen karşı karşıya koyma tek sözcükle sorumsuzluktur.

BPB'ye göre, Minsk Anlaşmalarının 2014-2022 yılları arasında imzalandığı gerçeği, Alman okul çocuklarının bilmesine gerek olmayan bir şey, çünkü Kiev'deki hükümet aynı zamanda BM Güvenlik Konseyi tarafından da kabul edilen bu anlaşmalara uymayacağını açıkça belirtti (bunun Ukrayna'yı si-

lahlandırma stratejisi olduğu artık eski Fransa Cumhurbaşkanı Hollande ve eski Almanya Şansölyesi Merkel tarafından itiraf edilmiştir) – ve bu Donbass'ın sürekli ağır toplarla bombalanmasıyla sonuçlandı. Bu arada, Baden-Württemberg Eyaleti Politik Eğitim Merkezi tarafından »barış« olarak nitelendirilen ve "Putin'in saldırısı" ile hedef aldığı iddia edilen durum buydu (tek başına mı saldırı yoksa en azından yanında bir aşçı var mıydı?).

BPB broşürüne göre Ukrayna'da »gönlüllü olarak savaşan insanlar da var«. Asker kaçaklarının 24 Şubat 2022'den bu yana nelerle karşı karşıya kaldıklarına değinmek çok fazla şey istemek olurdu (ne de olsa önde gelen medyamız bununla da ilgilenmiyor, şimdiki kadar sadece Ukraynalı kahramanlık haberlerini biliyor ve Ukrayna'dan kaçan askerlik hizmetine uygun 600.000'den fazla

erkek hakkında memnuniyetle sessiz kalıyor). Birçoğu da »savaş suçlarının kurbanı oldu«. İddia edilen savaş suçları (örneğin Butsha, Kramatorsk, Mariupol, vb.) gerçekten de tarafsız kesimlerce kapsamlı bir şekilde soruşturulmalıdır.

Barış için umutlar?

BPB broşürünün sonunda şu soruyu soruyor: »Barış nasıl sağlanabilir?« Almanya Şansölyesi Scholz ve Fransa Cumhurbaşkanı Macron'un savaştan önce Şubat 2022'de Münih'te Ukrayna Devlet Başkanı Zelenskiy'e sundukları önerilerden (tarafsızlık ve doğuda özerklik düzenlemeleri) neden hiç bahsetmedikleri bir sır olarak kalmaya devam ediyor. Aralık 2021'deki Rus müzakerelerinden veya Batı tarafından baltalanan Mart/Nisan 2022 tarihli İstanbul ateşkes taslağından da bahsedilmiyor (bkz. <https://www.nachdenkseiten.de/?p=91561>).

Şimdi, Beutelsbach Uzlaşısı anlamında çatışma analizinin tüm noktalarında farklı, hatta tartışmalı görüşlere sahip olmak kesinlikle mümkündür – ancak ne yazık ki BPB bunu dikkate almamaktadır. Bu nedenle »savaşta yönelik siyasi tepkilerin« oldukça gelişigüzel bir şekilde aktarılması şaşırtıcı değil: »Almanya ve diğer ülkeler Ukrayna'ya silah tedarik ediyor" ve »Almanya ordusunu gelecek için daha iyi donatmak istiyor". Silahlanma için 100 milyar avro ve gayrisafi yurtiçi hasılanın yüzde ikisi (yıllık yaklaşık 70 milyar avro). Bu kesinlikle iyi harcanmış bir para ve Almanya'daki hastanelerin, kreşlerin, okulların, üniversitelerin, yolların ve köprülerin durumunu kesinlikle iyileştirecek. Ancak halkın çoğunluğu haklı olarak Almanya'nın savaşa dahil olmasından, nükleer savaş tehlikesinden ve yaptırımlar nedeniyle yaşam standartlarının düşmesinden korkuyor.

Peki Almanya'daki okul çocukları Politik Eğitim Merkezleri'nin broşürlerinden ne öğreniyor? Merak etmeyin. Her şey yolunda ve şu sözleri söyleyenlerin emin ellerinde: »Elbette kendimize za-

rar veriyoruz« (Habeck), »Rusya'yı mahvedeceğiz« ve artık enerji tedarikini kabul etmeyeceğiz – »sonsuz kadar« (Bauerbock) ya da – 8 Mayıs 2022 tarihli yeni »Scholz Doktrini'nin« dört noktasından biri olarak – »tüm önlemler Rusya'ya bizden daha fazla zarar vermeli« diyen insanların en iyi ellerinde.

Sonuç

Hiçbir koşul altında 1989'dan bu yana yaşanan "dönüm noktalarının" neleri gerektirdiğini öğrenmemelidirler:

- 1990'dan sonra Batılı dışişleri bakanlarının SSCB/BDT'ye Kızıl Ordu'nun çekilmesi halinde NATO'nun doğuya doğru ilerlemeyeceğine dair verdikleri sözler (bkz. 18 Şubat 2022 tarihli WELT).
- 2000 yılına kadar Gorbaçov, Yeltsin ve Putin'in BDT'nin NATO üyesi olup olamayacağına dair soruşturmaları.
- NATO ve Varşova Paktı'ndan sonra ortak bir güvenlik ittifakı oluşturmak için doğudaki yakınlaşma girişimlerinin Batı (ABD) tarafından reddedilmesi
- NATO'nun 1990'lardan bu yana verdiği tüm sözlerin aksine genişlemesi.
- 1999 yılında Yugoslavya Federal Cumhuriyeti'ne karşı uluslararası hukuku ihlal eden saldırı savaş, Belgrad'daki Çin büyükelçiliğinin bombalanması ve Kosova'nın NATO tarafından ilhakı yoluyla Avrupa'nın sınırlarının değiştirilmesi ve savaş sonrası düzenin sorgulanması. NATO'nun daha sonraki sözde terörle mücadele savaşları, milyonlarca ölümlü birlikte, savunma sanayilerinin katma değeri dışında "değer bazlı dünya düzeninden" – şayet böyle bir şey varsa – hiçbir değer bırakmadı.

Ukrayna savaşının tarih öncesi, üst düzey ABD'li politikacıların, askeri liderlerin, istihbarat şeflerinin, bilim adamlarının ve diplomatların 1990'lardan beri NATO'nun batıya doğru genişlemesinin Avrupa'yı böleceğine ve beraberinde savaş tehlikesi getireceğine işaret ettikleri gerçeğini de içermektedir - tıpkı Yeltsin ve Gorbaçov'un yaptığı gibi (bkz. Mikhail Gorbaçov, kaynak: <https://www.youtube.com/watch?v=IipaGt9WmcE>). Ukrayna savaşının tarih öncesini araştırmak için eski belgeleri tekrar okumak acı ama öğretici olacaktır (bkz. <https://globalbridge.ch/die-mitverantwortung-der-usa-und-der-nato-vor-der-osterweiterung-der-nato-wurde-oeffentlich-gewarnt/>). Eski ABD Savunma Bakanı Robert S. McNamara bile uyarılarda bulunan diğer pek çok kişiye katılmıştır: (<https://globalbridge.ch/politisch-strategischer-fehler-von-historischem-ausmass/>).

Tüm "Kassandra Çılgınlıkları" savuşturuldu, günümüzün siyasi karar alıcılarının, medya muhabirlerinin ve bilimsel araştırmacıların çoğu tarafından bile. Ama POLİTEKNİK'te öyle olmadı – ve bu da büyük ölçüde onun zeki ve fedakâr Genel Yayın Yönetmeni Zeynel Korkmaz sayesinde oldu.

İNSAN HAKLARI PERSPEKTİFİNDEN 6 ŞUBAT DEPREMLERİ TIKANMA NOKTASINDA BİR KONFERANS

25 MAYIS 2024
SAAT: 10.00-18.00

Türkiye Barolar Birliği
Litai Konukevi Ankara
Kayıt: deprem@gmail.com

AÇILIŞ KONUŞMALARINI

10.00 - 10.30

KONUŞMACI

Çankaya Belediye Başkanı

Arzu Çerkezoğlu

Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu

Mehmet Yeşiladağ

Birleşik Kamu-İş Konfederasyonu

KONUŞMACI

Türkiye Barolar Birliği

KONUŞMACI

Türk Tabipler Birliği

OTURUMLAR

DEPREM ANKETİ SONUÇLARI

10.40 - 11.00

DEPREMİN İLK GÜNLERİNDEN BU YANA BITMEYEN ŞEFFAFLIK ve POLEMİK SORUNU

11.00 - 12.00

Av. Dr. Kasım Akbaş

Türkiye Barolar Birliği

Dr. Tefvik Usluoğlu

ASİ-DER Başkanı

Kadim Antakya'da Deprem Öncesi ve

Sonrası Ne Oldu? Ne Olmalı?

EĞİTİM HAKKI ve (RUHSAL) SAĞLIK ÜZERİNE

1. Oturum

13.00 - 13.45

Ms. Farida Shaheed (davet edildi)

Birleşmiş Milletler Eğitim Hakkı

Özel Raportörü

Kadem Özbay

Eğitim İş Genel Başkanı

İsmail Bozoğlan

Özel Sektör Öğretmenleri Sendikası

Hatay İl Temsilcisi

EĞİTİM HAKKI ve (RUHSAL) SAĞLIK ÜZERİNE

2. Oturum

13.45 - 15.00

Ms. Tlaleng Mofokeng (davet edildi)

Birleşmiş Milletler Sağlık Hakkı Özel Raportörü

Ms. Heba Hagrass (davet edildi)

Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Özel Raportörü

Dr. Sevdar Yılmaz

Hatay Tabip Odası

Meltem Kılıç

Travma ve Afet Ruh Sağlığı Çalışmaları Derneği

HATAY'IN "YENİDEN İNŞASI SÜRECİ", KENT KARAKTERİSTİĞİ ve DEMOGRAFİSİNİN KORUNMASI

15.30 - 17.00

Prof. Mehmet Tunçer

Çankaya Üniversitesi Mimarlık Fakültesi

Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

Deprem Sonrası Antakya Planlaması:

Yapılanlar Yapılmayanlar

Dr. Tuğçe Tezer

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi

Şehir ve Bölge Planlama Bölümü

Afet dirençli olmayan bir kentin hikayesi:

6 Şubat'tan önce ve sonra Antakya

Dr. Kemal Dil

Çankırı Karatekin Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi,

Sosyoloji Bölümü

Deprem ve Habitatsızlaşma Tehlikesi

**ÜCRETSİZ KONUT HAKKI,
ÖZEL AFET BÖLGESİ İLANI
MÜLKÜSÜZLEŞTİRME TARTIŞMALARI**

17.15 - 18.15

Mr. Balakrishnan Rajagopal (davet edildi)

Birleşmiş Milletler Yeterli Barınma Hakkı Özel Raportörü

Av. İbrahim Göçmen

Hatay Barosu ve KADOP Üyesi

Müslüm Kabadayı

Araştırmacı-yazar

DÜZENLEME KURULU

BİRLEŞİK KAMU-İŞ
KONFEDERASYONU

EĞİTİM İŞ

ÖZEL SEKTÖR
ÖĞRETMENLERİ
SENDİKASI

TÜRKİYE
BAROLAR
BİRLİĞİ

TÜRK
TABİPLER
BİRLİĞİ

GENEL
SAĞLIK İŞ

MÜLKİYELİLER
BİRLİĞİ

KADOP
KADIN ARAŞTIRMA VE DESTEK
PLATFORMU

ASİ-DER
ANTAKYA ŞEHİR VE BÖLGE
PLANLAMA DERNEĞİ

SOSYAL
HAKLAR
DERNEĞİ

TARDE
TÜRKİYE AFET VE ACIL DURUM
ARAŞTIRMA VE DESTEK
PLATFORMU

KURUMSAL DESTEK

Çankaya
BELEDİYESİ

TÜRKİYE
DEVİRİMCİ İŞÇİ
SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

TÜRK MÜHENDİS
VE MİMAR ODALARI
BİRLİĞİ